

”Et olis vaan joku olemassa.”

Joensuulaisten nuorten näkemyksiä koulunuorisotyöstä

Annina Löytönen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma(210 op)

11/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anniina Löytönen	Sivumäärä 45, 3 liitesivua
Työn nimi ”Et olis vaan joku olemassa” – Joensuulaisten nuorten näkemyksiä koulunuorisotyöstä	
Ohjaavat opettajat Jukka Määttä, Nina-Elise Koivumäki	
Työn tilaaja Joensuun kaupungin nuorisotoimi	
Tiivistelmä <p>Suomalaiseen nuorisotyöhön liittyvässä kehittämistyössä keskeiseksi ja erittäin ajankohtaiseksi alueeksi on viimeisten vuosien aikana muodostunut koulunuorisotyö. Nuorisotyön vakiinnuttamista osaksi koulukulttuuria tavoitellaan pilotoimalla ja kokeilemalla nuorisotyön muotoja kouluissa, sekä tuottamalla tutkimustietoa, useiden alueellisten kehittämis- ja tutkimushankkeiden piirissä. Tarpeen kouluissa toimivien kasvatusalan ammattilaisten, sekä nuorisovaltuustojen toimijoiden kehittämistyölle luovat yhteiskunnan vaatimukset, kasvatuskulttuurin muutos, sekä niiden aiheuttama huoli nuorten hyvinvoinnista. Yhteisen, kaikkia osapuolia parhaiten palvelevan toimintamallin syntyminen mahdollistuu vain nuorisotyön, koulun, sekä nuorten itsensä kehittämistyöhön osallistumisen kautta.</p> <p>Nuorisotyön osallistumista ja kasvatustavoitteen jakamista edeltää kuitenkin nuorisotyön ammatillisen osaamisen tunnustaminen ja näkyväksi tekeminen niin nuorisotyön ulkopuolella, kuin keskuudessakin. Uudenlaisen toimintamallin luominen vaatii erityisesti ennakkoluulotonta suhtautumista niin nuorisotyötä, kuin koulumaailmaakin kohtaan, sekä rakenteellisia muutoksia.</p> <p>Yksi nuorisotyön lähtökohdista on kehittää palveluita nuorisolähtöisesti. Nuorisotyön tavoitteisiin kuuluu myös nuorten äänen näkyväksi tekeminen. Tämän opinnäytteen tavoitteena olikin tuoda esille joensuulaisten nuorten näkemyksiä mahdollisesta koulunuorisotyöstä. Työn tavoitteen oli myös tehdä nuorisotyön ammatillista osaamista näkyväksi. Opinnäytteen tilaajana on Joensuun kaupungin Nuorisotoimi.</p> <p>Opinnäyte tehtiin laadullisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin teemahaastattelemalla Joensuussa sijaitsevan yläkoulun oppilaskunnan hallitusta, sekä nuorisovaltuustossa toimivaa pienryhmää. Oppilaskunnan hallituksen videoitu ryhmähaastattelu, sekä nuorisovaltuuston pienryhmän sähköpostivastaukset analysoitiin teemoittelemalla.</p> <p>Opinnäytteeni tutkimustulos on, että nuoret toivovat koulunuorisotyöltä matalaa kynnystä ja nuorisolähtöisyyttä. Haastattelemani nuoret toivoivat myös, että nuorisotyöntekijä olisi helposti lähestyttävä turvallinen aikuinen, jolle voisi puhua ja joka kuuntelisi ja ymmärtäisi nuoren maailmaa. Nuoret toivoivat nuorisotyöntekijän toimivan aikuisten ja nuorten maailmojen tulkkina ja verkostojen rakentajana. Nuorisotyöntekijän tehtäviä koulussa nuorten mielestä olisi tapahtumien järjestäminen, auttaminen ja kuunteleminen, sekä oppimisen tukeminen.</p> <p>Opinnäytteen tavoitteena ei ollut antaa yleistettävää tietoa nuorten näkemyksistä koulunuorisotyöstä, vaan kuvata ilmiötä. Joensuun alueella koulujen ja nuorisotyön yhteistyö on perinteisesti satunnaisia nuorisotyön tekemiä kouluvierailuja ja käyntejä, eikä koulut ja nuorisotyö tee pitkäjänteistä ja kestävästä yhteistyötä. Toivoisinkin, että opinnäytteeni näkökulmat ja nuorten ajatukset otettaisiin huomioon nuorisotyön kehittämisessä Joensuun alueella.</p>	
Asiasanat koulunuorisotyö, nuorisotyön ammatillisuus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme of Civic Activity And Youth Work

ABSTRACT

Author Anniina Löytönen	Number of Pages 45
Title "Wish there was somebody for us" – Ideas of Youth Work in schools by the youth	
Supervisors Jukka Määttä, Nina-Elise Koivumäki	
Subscriber Joensuu city youth work department	
Abstract <p>In recent years School Youth Work has become a central topic of conversation among Youth Work and School department in Finland. Regional development and research projects are gathering information and test results to institutionalize Youth Work as part of School organisation. Need of developing Youth Work in Schools is based on concern of youths well being caused by the cultural changes and pressure towards young people in our society. Developing a new form of youth work and serving the needs of different sides requires co-operation between School, Youth Work and youth itself.</p> <p>Combining youth work to public education to reach the shared upbringing aim acknowledgement and reverencing of Youth Work is required. Youth work needs to be defined as professional upbringing work not just from the outside of profession but from the inside as well. The new way of putting Youth Work in practise also requires unprejudiced attitude against School education and also against Youth Work. It also needs structural changes in our education system.</p> <p>One of the main targets in Youth Work is to bring youth's opinions to life and develop youth services from the youth's point of view. Therefore the primary aim of this thesis was to examine young people's ideas concerning possible form of school youth work in Joensuu. The target of this thesis was also to qualify youth works professional knowledge and make the knowhow valued. The subscriber of the thesis is Joensuu City Youth Department.</p> <p>Thesis was carried out with qualitative research methods. The material for the research was gathered with a small group interview executed in student body government in a junior high school in Joensuu. A small group functioning in Joensuu youth council took part of research by giving ideas via e-mail as well. The material was analyzed by pointing out recurring themes in respondents answers.</p> <p>The conclusion of this Thesis was that Youth Work in schools should be approachable and specified by the youth's point of view. The young people taken part in interviews pointed out that the youth worker should be a secure adult and easy to talk to. Youth worker should also be trustworthy and compassionate and understanding concerning youth's reality. Youth worker was located between the adults and youth's realities. Youth worker's tasks by young people was to build networks, organize events, help ni learning issues, listen and act to unite adults and youth.</p> <p>Target of the thesis was not to give general information of youth's opinions about School Youth Work. Instead the aim was to use case study to describe the phenomena. The co-operation of Youth Work and public education in Joensuu region is on average based on occasional visits and lessons run by youth workers. Organizations doesn't co-operate continuously or sustainably. Therefore the ideas, perspectives, and results of the research could be noticed in the development of Joensuu region Youth Work.</p>	
Keywords youth work in schools, professional acknowledgement of youth work	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 ORGANISAATION ESITTELYÄ: JOENSUUN NUORISOTOIMI	8
3 KOULUNUORISOTYÖN AJANKOHTAISUUS	9
3.1 Koulunuorisotyö – Mitä se on?	10
3.2 Nuorisotyön tarve koulumaailmassa	12
4 NUORISOTYÖN AMMATILLINEN OSAAMINEN	13
4.1 Nuorisotyön tavoitteet	15
4.2 Nuorisotyön oppimisympäristöt	16
4.3 Nuorisotyön erityisosaaminen	16
5 PERUSOPETUS JA NUORISOTYÖ KOHTAAVAT	17
5.1 Perusopetuksen tavoitteet ja lähtökohdat	17
5.2 Oppimisympäristöjen ja menetelmien eroavaisuus – yhteiset kasvatustavoitteet?	18
5.3 Yhteistyön kompastuskivet	19
6 NUORTEN ÄÄNI ESIIN! – MITEN OPINNÄYTETYÖ TEHTIIN	20
6.1 Tutkimustehtävästä tutkimuskysymyksiiksi	21
6.2 Nuorten ajatuksia kuulemassa – Aineiston hankinta	21
6.3. Haastattelukysymykset	25
6.4. Haastattelun testaaminen	26
7. LUOTETTAVUUS	27
7.1. aineiston koko	27
7.2. Haastateltavat edustajan asemassa?	28
7.3. Johdatteleminen?	28
8. ”ET OLIS VAAN JOKU OLEMASSA” –	29
NUORTEN NÄKEMYKSIÄ KOULUNUORISOTYÖSTÄ	29
8.1. Tila - ”Ei mikään vastaanotto”	30
8.2. Työaika - ”Iltapäivän tunnit ja sit järjestämässä”	31
8.3. Työyhteisö - ”Se tekis yhteistyötä”	31
8.4. Työtehtävät - Tiedottamista, järjestelyä ja auttamista	33
8.5. Erityisosaaminen - ”Ei mikään terkkari!”	34

<u>9. OLLA OLEMASSA – MITÄ SE TARKOITTA?</u>	<u>35</u>
9.1.Emotionaalinen ammattitaito	36
9.2.Nonformaalius koulumaailmassa	37
9.3. Tila epämuodollisuuden mahdollistajana	37
9.4. Nuorisotila tulevaisuudessa?	38
9.5 Nuorisotyöntekijä maailmojen välillä	39
<u>10. YHTEENVETO JA LOPPUSANAT</u>	<u>40</u>
<u>LÄHTEET</u>	<u>43</u>
<u>LIITTEET</u>	<u>46</u>

1 JOHDANTO

Koulussa tehtävästä nuorisotyöstä on muodostunut viimeisten muutamien vuosien aikana kuuma peruna niin nuorisotyön ammattilaisten, alan opiskelijoiden, kuin kouluissa työskentelevien keskuudessa. Tilannetta kuvaa hyvin se, että opiskelujeni alussa, vuonna 2008, koulunuorisotyöstä ei puhuttu opiskelijoiden keskuudessa juurikaan. Koulua ei myöskään nähty sopivana harjoittelupaikkana yhteisöpedagogiopiskelijalle. Tilanne on muuttunut merkittävästi kolmen vuoden aikana, sillä tällä hetkellä yhä useampi yhteisöpedagogiopiskelija työskentelee harjoitteluissaan tai muissa opinnoissaan koulujen kanssa yhteistyössä. Usein yhteistyö on kehittämistä, mallintamista tai tutkimuksellista toimintaa opinnäytteiden muodossa.

Kuumaksi tämän perunan tekee hyvin erilaiset suhtautumiset sitä kohtaan. Yhtäältä tahtotila kehittää ja kehittyä on olemassa, toisaalta keskustelua käydään siitä, onko nuorisotyön paikka ylipäätään formaaleissa oppimisympäristöissä. Keskusteluun koulunuorisotyön tarpeellisuudesta vaikuttavat mm. yhteiskunnan vaatimusten tiukentuminen ja nuorten pahoinvointi niin henkisesti, kuin fyysisestikin. Erityisesti heikkenevä taloustilanne ja yhteiskunnan hyvinvoinnin polarisoituminen herättävät kysymyksen siitä, millä siihen tulisi vastata. Koululuokissa polarisaatio on havaittavissa erityisen hyvin. Yhtäältä kouluissa opiskelee joukko lapsia ja nuoria, joilla asiat ovat hyvin. Toisaalta heikommin pärjäävien joukko on yhä kasvanut ja ongelmat ovat monisyisempiä. (Lundbom & Herranen, 2011,4-6.) Pohdinnassa on, vastaisiko nuorisotyön osaaminen, menetelmät ja lähestyminen koulun tarpeeseen kehittää elämänhallinta- ja elämäntaitojen opetusta.

Mikäli nuorisotyö vastaisi osaamisellaan nuorten tarpeisiin oppia taitoja, joita elämässä tarvitaan, on seuraavaksi esitettävä usein kysytty kysymys siitä, miksi sen olisi tapahduttava juuri kouluissa. Nuorisotyötä tehdään Suomessa ammatillisemmin kuin monessa muussa Euroopan maassa. Nuorisolaki velvoittaa jokaisen kunnan järjestämään nuorten kasvun tueksi palveluita, joko suoraan tai ostettuna. (Nuorisolaki 27.1.2006/72.) Ajallemme tyypillistä on tämänhetkisyys ja sitoutumattomuus. Elämän prosessinomaisuus on lisääntynyt

ja tämän seurauksena sitoutuminen heikentynyt. (Jokinen, 2002, 61.) Samaa toteavat sosiaali- ja terveysjärjestöt, joissa perinteisesti tehdään mittaamaton määrä työtä kansalaisyhteiskunnan ja hyvinvoinnin hyväksi. Ongelmana on, että järjestömuotoinen toiminta ei houkuttele ja sitouta ihmisiä. (Järjestöbarometri 2010, 9.) Kysymys kuuluukin, mikäli perinteinen nuoriso- ja järjestötyö ei kiinnosta nuoria, olisiko nuorisotyön mentävä sinne, missä nuoretkin ovat? Näin on tapahtunut esimerkiksi virtuaalisen nuorisotyön osalta. Voisivatko koulut olla seuraavia nuorisotyön toimintaympäristöjä?

Tämän opinnäytetyön tavoitteina on tuoda nuorisotyön ammatillista osaamista näkyväksi ja tuoda esille nuorten mielipiteitä koulunuorisotyöstä kouluissa. Opinnäytteen tilaajana on Joensuun kaupungin Nuorisotoimi.

Yksi tärkeimmistä tavoitteista nuorisotyön ja koulunuorisotyön kehittämisessä on kehittää nuorille suunnattuja palveluita niin, että ne vastaavat nuorten tarpeisiin mahdollisimman hyvin. Koulunuorisotyötä, tai muitakaan nuorisotyön muotoja, on mahdotonta kehittää, ellei palveluiden asiakkailta, kuluttajilta tai hyödyntäjiltä, nuorilta itseltään, kysytä mielipiteitä ja toiveita.

Lähdin kartoittamaan nuorten näkökulmaa opinnäytetyössäni etsimällä vastauksia kysymyksiin miten, millaista ja missä nuorisotyön tulisi kouluissa olla. Aloitin opinnäytteen suunnittelemisen toukokuussa 2011. Aineistoa keräsin teemahaastattelemalla Joensuun kantakaupungin alueella sijaitsevan yläkoulun oppilaskunnan hallitusta, sekä Joensuun Nuorisovaltuustossa toimivaa pienryhmää, lokakuussa 2011. Oppilaskunnan hallituksen haastattelu toteutui ryhmähaastatteluna. Nuorisovaltuuston edustajien mielipiteitä kartoitin sähköpostikyselyllä. Aineiston analyysitavaksi valitsin teemoittelun ja opinnäyte sai lopullisen muotonsa loka-marraskuun 2011 aikana.

2 ORGANISAATION ESITTELYÄ: JOENSUUN NUORISOTOIMI

Opinnäytteen tilaaja ja taustaorganisaatio on Joensuun kaupungin nuorisotoimi, joka on kunnallisia nuorisopalveluja tuottava yksikkö, jonka kohderyhmänä ovat kaikki alle 29-vuotiaat nuoret kunnassa. Se toteuttaa osaltaan myös kaupungin yhteistä strategiaa, joka määrittelee tavoitteekseen kehittyvän ja vetovoimaisen kaupungin, toimivat palvelut ja uudistuvat rakenteet, sekä osallistuvat ja hyvinvoivat kuntalaiset. Nuorisotoimen visio on kasvattaa joensuulaisista nuorista hyvinvoivia ja vastuullisia. Sen toiminta-ajatuksena on tuottaa ja kehittää palveluita, jotka rakentavat nuorten kuntalaisten vahvaa alueellista ja yksilöllistä identiteettiä. Nuorisotoimen toiminta perustuu arvoihin, joita ovat jatkuvuus, yhdessä tekeminen, sekä vahva itsetunto.

Joensuun Nuorisotoimi kannustaa joensuulaisia nuoria osallistumaan omaehtoiseen harrastustoimintaan, sekä kehittämään sitä. Nuorisotoimi tukee myös järjestöjen, sekä vapaiden toimintaryhmien toimintaa myöntämällä järjestöavustuksia. Keskeistä nuorisotoimen toiminnassa on myös koulu- ja sosiaalitoimen kanssa tehtävä yhteistyö, jonka tavoitteena on edistää nuorten elämänhallintaa, osallisuutta ja kansalaisaktiivisuutta. Keskeisistä menetelmistä hyvänä esimerkkinä toimii nuorisovaltuusto, joka on toiminut Joensuussa vuodesta 1999 ja koostuu kouluvaaleilla valituista 20:stä nuoresta.

Avointa nuorisotyötä Joensuun nuorisotoimi toteuttaa yhdellätoista nuorisotalolla, jotka sijaitsevat eri puolilla kaupunkia. Niiden tavoitteena on tarjota nuorille niin kokoontumispaikan iltaisin, kuin myös pienryhmissä toimimista, leirejä ja tapahtumia. Nuorisotoimi toteuttaa toimintaa myös verkkoympäristöissä. Niitä ovat tietoa ja keskustelufoorumin tarjoava, 2007 avattu, Ponunet.fi sivusto, sekä 2010 perustettu Facebook-ryhmä.

Nuorisotoimi tarjoaa myös kohdennettuja ja rajattuja palveluita pienryhmätoiminnan muodossa. Sosiaaliset nuorisopalvelut kohdentuvat varhaiseen tukemiseen ja ohjaukseen. Pienryhmätoiminnan tavoitteena on tarjota ohjattua ja suunniteltua tukitoimintaa, joka toteutetaan pääosin kumppanuuksien tai ulkopuolisen hankerahoituksen avulla. Tästä esimerkkinä toimii Joensuun Nuorisoverstas ry:n työpajatoiminta. Nuorisotoimen toimintaa ovat myös bänditoiminta, nuorisotalojen ulkopuolella toimivat ryhmät, kansainvälinen toiminta, sekä erilaiset leirit ja tapahtumat. (nuorisotoimen esittelymateriaali 2010.)

3 KOULUNUORISOTYÖN AJANKOHTAISUUS

Viimevuosien nuorisotyöhön liittyvässä keskustelussa aiheina ovat olleet esimerkiksi syrjäytymisen ehkäiseminen, monikulttuurinen nuorisotyö, sekä kansainvälisyys. Huomiota ovat herättäneet myös keskustelut koulujen ja nuorisotyön yhteistyöstä, koulunuorisotyöstä, tai nuorisotyöstä kouluissa. Rakkaalla lapsella tuntuu olevan monta nimeä. Koulusta ja nuorisotyöstä puhuttaessa kyse ei niinkään ole aiheen mieluisuudesta, vaan ennemminkin siitä, että työmuoto on verrattain uusi, eikä sille ole muodostunut selkeitä rakenteita ja toimintamuotoja, vaan nuorisotyön muotoja kouluissa on vähintään yhtä monia kuin sen tekijöitäkin. Usein koulunuorisotyö on luonteeltaan projektimaista, ja sitä kuvaa hyvin kausiluontoisuus. Nuorisotyöntekijä sijoittuu koulun toimintaympäristöön usein "ulkopuolisena" vierailijana, ryhmäytäjänä tai "mukavan toiminnan ohjaajana". (Koulun ja nuorisotyön yhteistyösuunnitelma Lahdessa 2007) Nuorisotyöntekijä voi myös toimia oppilaan "kummina", joka vierailee koululla muutamia tunteja kuussa. (Kokkolan nuorisopalveluiden ja koulujen yhteistyömalli) Toimintaa kehitetään ja tutkitaan laajasti, mutta se ei ole vielä vakiinnuttanut asemaansa. Tämän seurauksena, Suomen maa on täynnä erilaisia kokeiluja ja hankkeita, joiden tavoitteena on pilotoida kouluissa tehtävää nuorisotyötä, tuottaa tutkimustietoa ja luoda jotakin uutta. Tahtotila kehittää koulun ja nuorisotyön osaamisen yhdistämistä nuoren kasvun

tukemiseksi tuntuu olevan, yhteinen ymmärrys ja rakenteet sen sijaan odottavat kehittymistään.

3.1 Koulunuorisotyö – Mitä se on?

Koulunuorisotyö on käsitteenä verrattain uusi, eikä sille ole virallista määrittelyä. Käsitettä ”koulunuorisotyö” voi tarkastella tutkimalla koulunuorisotyöhön liittyvien kehittämishankkeiden tuottamaa materiaalia. Tutkimuksella ja hankkeilla tähdätään niin rakenteiden, kuin hyvien käytäntöjen kehittämiseen, sekä koulunuorisotyöntekijän roolin- ja yhteistyön muodon määrittelemiseen. Useita hankkeita yhdistää myös tavoite vakiinnuttaa nuorisotyö osaksi koulumaailmaa.

Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto Kanuuna on 24 suurimpien kuntien nuorisotoimien kehittämisverkosto, joka on toiminut Opetusministeriön rahoituksella vuodesta 2007. Kanuuna-verkoston tavoitteena on kehittää nuorisotyön muotoja tarve- sekä nuorisolähtöisesti. (Nuorisokanuuna 2011) Koulunuorisotyö kuuluu yhtenä osa-alueena Kanuuna-verkoston kehittämistyöhön. Kiilakoski, Kivijärvi ja Honkasalo (2011) määrittelevät koulunuorisotyön mm. keinoksi kohdata nuoria, jotka eivät muuten ohjautuisi nuorisotyön piiriin. Koulunuorisotyö tarkoittaa myös nuorten asioiden käsittelyä ongelmalliseksi koetuissa tilanteissa, sekä nuorten oikeuksien puolustamista. (Kiilakoski, Kivijärvi & Honkasalo, 26.1.2011, Kanuuna.)

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa on tehty verrattain paljon työtä koulunuorisotyön kehittämiseksi opinnäytteiden ja hankkeiden muodossa. Jyväskylässä kehitetään nuorisotyötä kouluissa, Uusiutuva koulu- ja nuorisotyö-hankkeessa, jota rahoittaa Opetusministeriö. Hankkeen visio, ”sankariteoista vakiintuneeseen toimintakulttuuriin”, kuvaa hyvin koulunuorisotyön tilaa ja hankkeen tavoitteita. Sen yhtenä päämääränä on kehittää rakenteita ja toimintamalleja niin, että nuorisotyö tulisi pysyväksi osaksi koulukulttuuria. Osa Uusiutuva koulu- ja nuorisotyö- hankkeen toimintaa on Konneveden koululla

toimiva kokeilu, jossa nuorisotyöntekijä on tavoitettavissa yläkoululla. Hankkeessa koulunuorisotyöllä tarkoitetaan koulun ja vapaa-ajan välimaastossa tapahtuvaa nuorisotyötä nuoren hyvinvoinnin edistämiseksi. Konneveden yläkoulussa neljä kertaa viikossa tavattavissa olevan nuorisotyöntekijän puoleen nuoret voivat kääntyä esimerkiksi harrastuksiin ja vapaa-aikaan, kiusaamiseen, koulunkäyntiin, kaverisuhteisiin, seurusteluun ja seksuaalisuuteen, sekä päihteisiin liittyvissä asioissa. (Uusiutuva koulu- ja nuorisotyöhanke)

Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelija Emma Siekkinen on tutkinut opinnäytteessään "koulunuorisotyön tavoitteita ja työn tuomaa lisäarvoa." (Siekkinen 2010.) Tutkimuksessaan hän on kerännyt tietoa kuraattoreilta, koulussa työskenteleviltä nuorisotyöntekijöiltä ja koulutoimen edustajilta. Siekkinen (2010) toteaa hakeneensa lisäarvoa työlleen haastatteleamalla alan ammattilaisia. Siekkisen opinnäytteen tutkimustuloksena koulunuorisotyöllä tarkoitetaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä, sekä nuorten elämän kokonaisvaltaista tukemista. Siekkisen mukaan koulunuorisotyö toimii linkkinä toimijoiden välillä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi, sekä tuo esiin lasten ja nuorten näkökulmaa. (Siekkinen, 11/2010, Humanistinen ammattikorkeakoulu.)

Saman aihepiirin kanssa ovat Humakissa työskennelleet myös opiskelijat Anu Nevanpää ja Johanna Lappi. He ovat kartoittaneet koulunuorisotyöhön liittyviä odotuksia rehtoreiden ja oppilaiden vanhempien näkökulmista. Nevanpään ja Lapin opinnäytteet kuvaavat mielestäni hyvin koulunuorisotyöhön liittyvää kehittämistoimintaa, jolle ominaista on tutkia nuorisotyön ammattilaisten, päättäjien, vanhempien tai koulutoimen näkemyksiä asiasta. Nevanpään ja Lapin tutkimustuloksen mukaan koulunuorisotyöllä tarkoitetaan kouluviihtyvyyden ja yhteisöllisyyden kehittämistä ja ylläpitämistä. Nuorisotyöntekijän tehtäviä opinnäytteen mukaan, ovat nuorten kohtaaminen, luotettavana aikuisen oleminen, sekä kuuntelijana ja keskustelijana toimiminen. (Nevanpää & Lappi, 4/2010, Humanistinen ammattikorkeakoulu.)

3.2 Nuorisotyön tarve koulumaailmassa

Kun tarkastelee nuorisotyöhön tai kasvatusalaan liittyvää kirjallisuutta ja julkaisuja, huomio kiinnittyy lähes poikkeuksetta toistuvaan huoleen yhteiskunnan muutoksesta. Tuottavuuteen, yksilöllisyyteen, osaamiseen ja pärjäämiseen tähtäävä länsimainen kulttuurimme asettaa nuorille yhä enemmän paineita. Samaan aikaan luonnollisten yhteisöjen, perheiden, kulttuuri on muutosessa. Viime vuosisadalla koululaitoksen vastuulla oli lasten ja nuorten oppimisen kehittäminen. Perheiden vastuulle jäi antaa virikkeet muilla kehityksen osa-alueilla. Näin ei enää välttämättä ole, sillä vanhemmilla on kasvavan työtaakan alla yhä vähemmän aikaa perheilleen. Uudenlaisten toimintamallien kehittäminen ja kasvatusvastuun uudelleen jako on tarpeen. (Launonen&Pulkkinen, 2005, 8.) Perhekulttuurin muutoksen myötä kasvatusvastuuta on sysätty yhä enemmän kouluille. Vaikka elämässä tarvittavien taitojen oppiminen kuuluukin keskeisesti koulujen oppisisältöihin, on erityisesti niiden oppimiseen ja opettamiseen varattu aika vähäinen. Työelämän sääntöjen muutos ja erityisesti työssä tarvittavien taitojen oppiminen vaativat erityistä paneutumista. Tietotaitojen lisäksi tarvitsemme kykyä tulla toimeen toisten ihmisten kanssa, empatiataitoja, sopeutuvaisuutta, yhteistyötaitoja, vuorovaikutustaitoja ja joustavuutta. Pärjätäkseen ja jaksakseen työelämässä on myös osattava rentoutua ja löytää vastapainoa. (Goleman, 2006, 15.) Yhteiskunnan asettamiin vaatimuksiin vastaaminen asettaa lapsille ja nuorille paineita. Syrjäytymistä yhteiskunnan ulkopuolelle ei voidakaan nähdä enää ainoastaan tietyn marginaalisen ryhmän ongelmana vaan toiseus ja ulkopuolisuus koskettavat yhä useampia ihmisiä. (Filander, 2007,92-93.)

Kirsi Pohjola on kehittänyt koulunuorisotyötä Kouvolassa. Hän toteaa nuorisotutkimuksen verkkokanavan, Kommentin, sivuilla kirjottamassaan artikkelissa, että opettajien ammattitaito ja käytössä olevat resurssit ovat riittämättömiä tyydyttämään nuorten "aikuisten nälkää". Pohjolan mukaan nuorten sosiaalisuus on muuttunut ja tämä näkyy kouluissa nuorten tarpeena jakaa asioitaan aikuisten ja opettajien kanssa. Pohjola toteaa, ettei "opettajilla ole ammatillisuutta mutta ei myöskään aikaa oppilaiden valtavaan tarpeeseen jakaa asioitaan ja puhua aikuisten kanssa." Saavuttaakseen kasvatustavoitteensa koulu tarvitsee tuekseen muita kasvatusalan

ammattilaisia. Opettajien, kuraattoreiden, sosiaalityöntekijöiden ja terveydenhoitajien rinnalle ja joukkoon tarvitaan kasvattajaa, joka on lähellä nuorten hyvin erilaista ja vaativaa maailmaa.

Pohjolan mukaan nuorisotyö kykenee nuorten kohtaamiseen opettajia paremmin, sillä opettajan ensisijainen rooli on olla tietojen ja taitojen välittäjä. Opettajan rooli ja tehtävät kommunikoivat Pohjolan mukaan huonosti tämän päivän sosiaalisuuden kanssa. Pohjola toteaa myös, että vaikka kouluissa osallisuutta pyritään edistämään esimerkiksi oppilaskuntatoiminnalla, perinteisen hiljaisuuspedagogiikan ihannoiti ei ole väistynyt. ”Koulun ja oppituntien tulisi antaa tilaa vuorovaikutteisudelle ja neuvotteluille, uudentlaiselle sosiaalisudelle, hiljaisuuden pedagogiikan sijaan.” (Pohjola, 26.11.2010.)

4 NUORISOTYÖN AMMATILLINEN OSAAMINEN

Nuorisotyön ammatillisen osaamisen hyödyntämistä kouluissa formaalin kasvatuksen rinnalla, edeltää sen määrittelemisen. Mitä nuorisotyö oikeastaan on, mistä nuorisotyön erityisosaaminen koostuu ja mihin se perustuu.

Nuorisolain (2006/72) mukaan nuorisotyöllä tarkoitetaan ”nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta.” Verrattain väljä määritelmä jättää nuorisotyötä tekeväle taholle mahdollisuuden suunnitella nuorisotyönsä tavoitteineen ja tehtävineen itse. (Soanjärvi, 2011, 28.) Tämä johtaa nuorisotyötä tekevien organisaatioiden ja koko kentän kirjavuuteen. Vaikeasti hahmotettava kenttä vaikeuttaa osaksi nuorisotyön määrittelemistä ja alentaa sitä kautta nuorisotyön ammatillisen osaamisen arvostusta.

Joensuun kaupungin nuorisotoimen nuorisosihteri Maikki Rouvisen mukaan nuorisotyön ja koulunuorisotyön kehittämisen esteenä ovat niin rakenteelliset eroavaisuudet, kuin myös nuorisotyön osaamisen tunnustamattomuus. Rouvinen nostaa esiin nuorisotyöntekijän ammatillisen identiteetin tärkeänä osana nuorisotyötä. Hänen mukaansa ammatillisuuden tunnustamattomuus ei koske ainoastaan nuorisotyön ulkopuolisia tahoja, vaan myös nuorisotyöntekijöitä. (Rouvinen, henkilökohtainen tiedonanto 5/2011.) Hajanaisella ja moninaisella työkentällä oman ammatti-identiteetin ja osaamisen tunnistaminen on erityisen tärkeää. Ammatillisen osaamisen tunnistaminen, näkyväksi tekeminen ja määrittelemineen ovat avaimia työn arvostamiseen myös nuorisotyön ammattilaisen näkökulmasta.

Nuorisotyötä, ja sen osaamisen tunnustamattomuutta, leimaavat kentän moninaisuuden lisäksi nuorisotyön koulutuksen hajanaisuus, historiattomuus ja lyhyt menneisyys. Nuorisotyötä Suomessa on tehty 1800-luvun lopusta, ja 1900-luvun alusta saakka nuorisoseuroissa ja -liikkeissä. Nuorisotyön koulutuksen edelläkävijöitä maassamme ovat olleet kirkko, kristilliset nuorisjärjestöt, koulut, sekä näiden perustamat oppilaitokset ja opistot. Vasta vuonna 1945 opetusministeriön nuorisosiain esittelijä Lauri Pautola laati suunnitelman nuorisohjaaja koulutuksesta. Suunnitelmassa todettiin, kuinka "nuorisohjaajien koulutuksessa tilanne on samanlainen, kuin opettajien koulutuksessa sata vuotta taaksepäin"; epäsystemaattinen, sekava ja epäpätevä. (Nieminen, 1995, 300-301.)

Vaikka tilanne on muuttunut vuoden -45 asetelmasta, on jokin edelleen samoin. Nuorisotyön koulutus on hajanainen, sitä tehdään niin korkeakouluissa, kuin opistoissakin, eikä nuorisokasvatukseen ja nuorisotyöhön liittyvän tutkimustiedon määrää voi verrata esimerkiksi varhais- tai aikuiskasvatukseen liittyvän tutkimustiedon määrään. Nuorisokasvatus ei ole juurtunut kasvatustieteen yleiseksi tutkimuskohteeksi. (Nieminen, 2010, 30.) Tämä saattaa osaltaan vaikuttaa nuorisotyön alisteiseen asemaan koululaitokseen verrattuna ja siksi vaikeuttaa nuorisotyön ja koulun yhteistyötä.

Jyväskylän yliopistossa toukokuussa 2011 väitellyt Katariina Soanjärvi käsittelee väitöskirjassaan nuorisotyön ammatillista osaamista. Väitöskirjan nimi

”Mitä on ammatillinen nuorisotyö? – Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä” kuvaa hyvin nuorisotyön luonnetta. Soanjärvi avaa nuorisotyötä esittelemällä niin nuorisopolitiikkaa, rakenteita, kuin nuoria ja nuorisotyöntekijöitäkin. Soanjärven nuorisotyön määritelmistä käy ilmi nuorisotyön moninaisuus, mukautuvuus, hajanaisuus, sekä moniselitteisyys. Soanjärven mukaan moniselitteisyys näkyy myös nuorisotyöntekijöitä tarkasteltaessa. Nuorisotyöntekijän määritelmä on Soanjärven mukaan ongelmallinen, sillä eri koulutustaustojen lisäksi nuorisotyötä voi tehdä ilman koulutusta tai vapaaehtoisesti. (Soanjärvi, 2011, 33.)

4.1 Nuorisotyön tavoitteet

Juha Nieminen on tutkinut suomalaisen nuorisotyön historiaa. Hän kirjoittaa vuonna 1995 ilmestyneessä teoksessa ”Nuorisossa tulevaisuus- suomalaisen nuorisotyön historia” nuorisotyön tavoitteiden vaikeasta määrittelemisestä. Hänen mukaansa nuorisotyön tavoitteisiin vaikuttavat nuorisotyötä tekevän organisaation lisäksi myös aikakausi, sekä nuorisotyöntekijän henkilökohtaiset näkemykset. (Nieminen, 1995, 11.) Vuonna 2007 ilmestyneessä artikkeliteoksessa ”Nuorisotyötä on tehtävä” Nieminen kuvaa nuorisotyön tavoitteita uudelleen. Niemisen mukaan nuorisotyön perusfunktioita ovat nuoren liittäminen kulttuurin, yhteisön ja yhteiskunnan jäseneksi (sosialisaatio), tukeminen omaksi itseksi kehittämisessä (personalisaatio), yhteiskuntaan ja yhteisöihin liittymisen vaikeuksissa auttaminen (kompensaatio), sekä nuoria koskevaan päätöksentekoon ja yhteiskunnan nuorille ohjaamiin voimavaroihin vaikuttaminen (resursointi ja allokointi). Lisäksi Nieminen toteaa nuorisotyöllä olevan piilofunktioita. Kuten aikaisemmin julkaistussa teoksessa, myös vuonna 2007 hän kuvaa nuorisotyötä monitavoitteiseksi. (Nieminen, 2007, 21-27.)

4.2 Nuorisotyön oppimisympäristöt

Nuorisotyön on perinteisesti katsottu sijoittuvan nuorten vapaa-aikaan. Nuorisolain määritelmässä nuorisotyö sijoittuu ”nuorten omaan ajan käyttöön kohdistuvaksi”. (2006/72.) Nuorisotyön sijoittuminen nuorten vapaa-aikaan määrittelee nuorisotyön oppimisympäristöjä. Nuorisotyötä on perinteisesti tehty epämuodollisissa, non-formaaleissa, oppimisympäristöissä. Nonformaaleja nuorisotyön kasvatusympäristöjä Suomessa tarjoavat esimerkiksi järjestöt, kunnallinen nuorisotyö, seurakunnat tai vapaat nuorisoryhmät. (Nieminen, 2007,28-30.) Vaikka oppimisympäristöt ovatkin luonteeltaan epämuodollisia, ja niitä kuvaa käytäntöön suuntautuneisuus ja vapaaehtoisuus, on niissä tehtävä kasvatus kuitenkin tavoitteellista ja ohjattua. Nuorisotyön oppimisympäristöissä käytetyt menetelmät ovat tietoisesti valittuja ja niillä on selkeä päämäärä, oli kyse sitten kädentaidoista tai seikkailusta ja liikunnasta. Joensuun nuorisotoimen nuorisosihteeri Maikki Rouvisen mukaan non-formaalit oppimisympäristöt ovat keskeinen osa nuorisotyön luonnetta. Ne mahdollistavat nuorisotyön tavoitteisiin tähtäämisen. Rouvisen mukaan toimintaympäristöjä on kehitettävä tarpeen mukaan. Samalla hän jättää ilmaan kysymyksen siitä, tulisiko nuorisotyön muuttaa luonnettaan ja olisiko nuorisotyön paikka ylipäättään formaaleissa oppimisympäristöissä. (Rouvinen, henkilökohtainen tiedonanto, 5/2011.)

4.3 Nuorisotyön erityisosaaminen

Nuorisotyön ammatillisen osaamisen määrittelemisen on laaja ja monimutkainen tehtävä. Monimutkaiseksi sen tekee määritelmiä tarjoavien tahojen erilaisuus ja moninaisuus. Nuorisolain julkaisuja, ja erityisesti koulunuorisotyötä koskevien hankkeiden materiaaleja tutkittaessa, nuorisotyölle on kuitenkin mahdollista määritellä erityisosaamisen alueita. Nuorisotyön erityisosaaminen liittyy kiinteästi nuoren kohtaamisen taitoon. Nuorisotyön erityisosaamisen alueeksi voidaan luokitella myös muokkautuvuus. Nuorisotyö kykenee siis muovaamaan toimintaansa tilanteen ja tarpeen mukaan, sekä näin

vastaamaan nuorten tarpeisiin. (Kiilakoski, ym. 2011, Kanuuna, Nuorisotutkimusverkosto.) Nuorisotyön menetelmät ovat myös muokattavissa tarpeeseen ja tilanteeseen sopivaksi, sekä haluttua tavoitetta parhaiten palvelevaksi. Nuorisotyöllä on myös pitkät perinteet pienryhmämuotoisesta toiminnasta. Tämä on luonut nuorisotyölle ryhmäprosesseihin liittyvää erityisosaamista. (Kiilakoski, ym. 2011.) Vaikka nuorisotyön arvomaailma on moninainen, yhdistää nuorisotyötä tekeviä tahoja nuorisolähtöisyys, sekä tavoite nuorten kohtaamisesta heidän omassa ympäristössään. (Kiilakoski, ym. 2011.)

5 PERUSOPETUS JA NUORISOTYÖ KOHTAAVAT

Nuorisotyön sijoittumista koulumaailmaan edeltää nuorisotyön osaamisen määrittämisen lisäksi perusopetuksen kasvatustavoitteiden selvittäminen. Tieto-osaamisen ja yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi koulu kasvattaa lapsista ja nuorista kansalaisyhteiskunnan jäseniä.

5.1 Perusopetuksen tavoitteet ja lähtökohdat

Perusopetuksen yleisenä tavoitteena on ”tukea oppilaan kasvua ihmisyyteen”. Tavoitteena on myös tukea oppilaita eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetuslain mukaan opetuksen tavoite on antaa nuorille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Opetuksen tulee myös ”edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana.” (Perusopetuslaki 19.12.2003/1136.)

Opetusministeriön mukaan perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Yhtäältä perusopetuksen tavoitteena on tarjota yksilölle mahdollisuus kartuttaa yleissivistystä. Toisaalta perusopetuksen tavoitteena on ”antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa, sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.” (Opetusministeriö, 2004.) Opetusministeriön mukaan perusopetuksen on ”annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa.” Opetusministeriön mukaan perusopetuksen on myös tuettava kulttuurisen identiteetin kehittymistä ja herättää motivaatio elinikäiseen oppimiseen.

Opetusministeriön määritelmässä perusopetuksen on myös kartutettava yhteiskunnallista tietoa ja osaamista. Opetuksessa keskeistä on kannustaa kriittisyyteen ja uuden kulttuurin- ja ajattelutapojen kehittämiseen. (Opetusministeriö 2004.)

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Arvoja ovat myös luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen, sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetuksen tavoite on edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. (Opetusministeriö 2004)

5.2 Oppimisympäristöjen ja menetelmien eroavaisuus – yhteiset kasvatustavoitteet?

Sekä nuorisotyön, että perusopetuksen tavoitteet lasten ja nuorten kasvatuksesta ovat lähes yhteneväiset. Tärkein tavoite kummassakin on kasvattaa nuorista vastuuntuntoisia, aktiivisia ja osaavia kansalaisia. Niemisen (2007) esittämistä nuorisotyön tavoitteista kaksi sisältyvät myös koulujen opetussuunnitelmaan. Täysin yhteneväisiä tavoitteita ovat sosialisatio, sekä

personalisaatio. Myös nuorisotyölle ominaisen kompensatiofunktion voidaan nykyisin nähdä yhdistävän sekä nuorisotyötä että koululaitosta. Nuorisotyön ja perusopetuksen tavoitteita yhdistävät myös tavoitteet ennalta ehkäisevyydestä ja oppilaan tuesta.

Koululaitoksen ja nuorisotyön tavoitteita sen sijaan erottavat toimintaympäristöt ja niissä käytetyt menetelmät. Koulua voidaan kuvailla formaaliksi kasvatusympäristöksi. Nuorisotyötä puolestaan on perinteisesti tehty non-formaaleissa oppimisympäristöissä. (Nieminen, 2007, 28.) Nuorisotyön oppimisympäristöt ovat sijoittuneet perinteisesti nuorten vapa-aikaan. Sen sijaan koulu nähdään nuorten ensisijaisena ”työnä”.

Eron nuorisotyön ja perusopetuksen välille tekee myös nuorisotyölle ominainen, nuoria koskevaan päätöksentekoon vaikuttaminen. Vaikka koulun tehtäviin ei kuulukaan keskeisesti koulun ulkopuolelle suunnattu vaikuttamistyö, koulujen opetussuunnitelmassa mainitaan nuorten kasvattaminen itsenäisiksi, kriittisiksi ja demokraattista yhteiskuntaa kehittäviksi kansalaisiksi. Tilastokeskuksen tuoreesta hyvinvointikatsauksesta käy ilmi, että suomalaisilla nuorilla on erittäin hyvät tiedot yhteiskunnasta. Sen sijaan suomalaiset nuoret eroavat muista EU-maiden nuorista passiivisuudellaan. Poliittikka ja yhteisiin asioihin vaikuttaminen, esimerkiksi äänestämällä, ei kiinnosta nuoria. Suomalaisten äänestysaktiivisuuden ja kansalaisvaikuttamisen lisäämiseksi kouluissa tulisi panostaa kansalais- ja demokratiakasvatukseen. (Blombqvist, 2011, Tilastokeskus, hyvinvointikatsaus 3/2011.)

5.3 Yhteistyön kompastuskivet

Koulumaailmaan ja nuorisotyön yhteiselon synnyttäminen ei yhteisistä kasvatustavoitteista huolimatta ole ongelmaton. Mutkia yhteistyön matkaan tuovat esimerkiksi rakenteellinen eroavaisuus, eriävät toimintakulttuurit, sekä aikaisemmin mainitsemani, nuorisotyön ammatillisen osaamisen tunnustamattomuus. Yhteistyön kulmakivenä voidaan nähdä erityisesti

nuorisotyön altavastajaan asema. Koulunuorisotyön vakiintuminen nuorisotyön toimintamuodoksi edellyttää yhteistä keskustelua koulunuorisotyön muodosta. Nuorisotyöntekijän työnkuvaa ei siis voida määritellä ainoastaan koulun näkökulmasta. Yhteistyön ja tavoitteiden, sekä menetelmien ja toiminnan tulisi olla jaetun kehittämistyön tulos, jotta koulumaailman ja nuorisotyön tavoitteenasettelut kohtaisivat. (Kiilakoski, ym. 2011.)

Yhteistyön kompastuskivenä voidaan nähdä myös joidenkin nuorisotyön tavoitteiden eroavaisuus. Nuorisotyölle on ominaista nuorten kannustaminen ja kasvattaminen kriittisyyteen. Nuorisotyö kannustaa myös nuoria puolustamaan omia oikeuksiaan. Tämä voi aiheuttaa yhteentörmäyksen vaaran koulun ja nuorisotyön välille, sekä ruokkia vastakkaisasettelua, sillä koulu toimii edelleen aikuisjohtoisesti, eikä kannusta nuorisotyön veroisesti, osallisuuteen ja demokratiaan. (Kiilakoski ym. 2011.) Koulumaailmaa ja nuorisotyötä erottavat myös erilaiset toimintakulttuurit. Koulujen toiminta pohjautuu pitkiin perinteisiin itsenäisenä instituutiona. Nuorisotyölle sen sijaan ominaista on muokkautuvuus, joustavuus ja uuden kehittäminen. Yhteiselon synnyttäminen vaatiikin molemmilta osapuolilta oman toimintakulttuurin tarkastamista. Nuorisotyön on pystyttävä kunnioittamaan koulun perinteitä ja pitkän historian määrittelemiä toimintamalleja ja arvoja. Samanaikaisesti koululta vaaditaan oman toimintansa tarkastamista ja oven avaamista kehittämiselle ja uuden luomiselle.

Eroavaisuuksiin tarttumisen ja jopa sormella osoittamisen välttämiseksi, sekä yhteisen uuden toimintamuodon luomiseksi, tulee keskittyä nuorten hyvinvointiin. Polarisaation ehkäisemiseksi ja kouluviihtyvyyden lisäämiseksi on rakennettava toimintamuoto, joka palvelee kaikkien osapuolten; nuorten, nuorisotyön ja koulumaailman tavoitteita sekä tarpeita. Tavoitteena ei tulisi olla kahden erilaisen työskentelyotteen säilyttäminen, vaan uuden, rajoja ylittävän mallin synnyttäminen lapsia ja nuoria palvellen. (Kiilakoski ym. 2011.)

6.1 Tutkimustehtävästä tutkimuskysymyksiksi

Tämän opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli tehdä näkyväksi nuorten näkemyksiä koulunuorisotyöstä, sekä tuoda näkyväksi nuorisotyön ammatillista osaamista. Opinnäytteen tutkimusmenetelmiksi valikoituivat laadulliset menetelmät, sillä tavoitteenani oli kartoittaa nuorten näkemyksiä kokonaisvaltaisesti. (Hirsijärvi, Remes, Sajavaara, 1997, 161.) Halusin etsiä vastauksia kysymyksiin millaista nuorisotyön kouluissa tulisi nuorten mielestä olla ja millainen nuorisotyöntekijän tulisi ominaisuuksiltaan olla. Opinnäytteen ideapaperivaiheesta asti oli selvää, etteivät määrälliset menetelmät sopisi tutkimustehtävän toteuttamiseen, sillä halusin päästä mahdollisimman lähelle nuoria. Tavoitteenani ei myöskään ollut kuvata kaikkien joensuulaisten nuorten näkemyksiä koulunuorisotyöstä, vaan kuvata nuorten näkemyksiä yleisellä tasolla. Esimerkiksi strukturoitu kyselylomake ei olisi ollut opinnäytteeni tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta sopiva tapa kerätä aineistoa. Olettamukseni oli, että lomakkeilla kerätyt ajatukset eivät olisi olleet yhtä kuvailevia kuin haastatteluin kerätty aineisto, sillä ajattelin opinnäytteeni aiheen olevan nuorille verrattain vieras. Tutkimustehtävän asettamisen jälkeen ryhdyin muotoilemaan tutkimuskysymyksiä. Opinnäytteen tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat:

1. Mikä on nuorisotyöntekijän paikka koulussa?
2. Millaista erityisosaamista nuorisotyöntekijällä on?

Nuorisotyön paikka tässä opinnäytetyössä tarkoittaa konkreettisen tilan lisäksi aikaa, tapaa ja toimintaympäristöä, sekä nuorisotyön kohdetta.

6.2 Nuorten ajatuksia kuulemassa – Aineiston hankinta

Koska opinnäytteeni tavoitteena oli saada nuorten ääni ja mielipiteet koulunuoriosotyöstä esiin, valitsin ryhmähaastattelun aineiston keruutavaksi. Pyrin valitsemaan nuorten näkökulmasta mahdollisimman luonnollisen ja paineettoman aineistonkeruutavan. Luonnollisella keskustelutilanteella tavoittelin mahdollisimman aitoja ja totuudenmukaisia vastauksia kysymyksiini. Ajattelin myös ryhmässä toteutettavan keskustelun ruokkivan nuorten ideoita ja ajatuksia esimerkiksi yksilöhaastattelua paremmin. (Eskola&Suoranta, 2008, 94.) Ryhmähaastattelu tuntui lisäksi vaivattomimmalta aineistonkeruumenetelmältä, sillä sen järjestäminen käytännössä oli, yksilöhaastatteluihin verrattuna, ongelmattomampaa esimerkiksi lupakysymysten näkökulmasta.

Nuorten mielipiteiden näkyväksi tekeminen tuntui opinnäytteen ideavaiheessa suurelta tavoitteelta. Aikataulun ja muiden käytettävissä olevien resurssien puitteissa oli mahdotonta, että olisin tavoitellut määrällisesti suurta haastatteluaineistoa. Päädyinkin ottamaan laadulliselle tutkimukselle ominaisen näytteen joensuulaisista nuorista (Eskola ym., 2008, 18) ja valitsin haastateltaviksi oppilaskunnan hallituksen, sekä Joensuun nuorisovaltuustossa toimivan pienryhmän. Oppilaskunnan hallituksen haastatteluun osallistui kuusi 13-15- vuotiasta nuorta; viisi tyttöä ja yksi poika.

Edellä mainittujen nuorisoryhmien tehtävänä oli edustaa yhden koulun nuoria, sekä joensuulaisia 13-18 vuotiaita nuoria yleisellä tasolla. Ryhmähaastattelua pohjusti lyhyt tieto-osuus nuorisotyön tavoitteista ja arvoista. Tieto-osuudessa nuorille myös kerrottiin, että nuorisotyötä voi tehdä hyvin erilaisissa ympäristöissä ja erilaisilla koulutuksilla. Tieto-osuuden tavoitena oli lämmitellä nuoria aiheeseen, sekä antaa perustietoa nuorisotyöstä, sillä alkuolettamukseni oli, että nuorten verrattain suppea ja henkilökohtaisiin kokemuksiin perustuva tietämys nuorisotyöstä vaikuttaisi vastausten laatuun negatiivisesti. Lyhyellä tieto-osuudella pyrin avaamaan nuorisotyön maailmaa ja tarjoamaan nuorille työkaluja monipuolisemman ideoinnin tueksi.

Oppilaskunnan hallituksen ryhmähaastattelu oli opinnäytteessäni tyypiltään teemahaastattelu. Haastattelua ohjasivat siis etukäteen valikoidut teemat, mutta niiden järjestys vaihteli haastattelun edetessä. Roolini haastattelijana oli pitää keskustelu aiheessa, mutta nuorilla haastateltavilla oli esimerkiksi mahdollisuus palata edelliseen aiheeseen. (Eskola ym., 2008, 86.) Luonnollisen ja helposti lähestyttävän haastattelutilanteen luomiseksi roolini ei ollut tilanteesta ulkopuolinen, vaan pyrin antamaan nuorille ideoista positiivista palautetta. Vaikka ohjasin haastattelijana keskustelua haluamaani suuntaan, keskityin kuitenkin siihen, etten vaikuttaisi liikaa nuorten vastauksiin tai antaisi johdattelevia esimerkkejä. Pysin luomaan paineetonta ilmapiiriä myös istumajärjestyksellä. Haastattelutilanteessa istuin nuorten kanssa ryhmässä, jotta henkilökohtainen kontakti mahdollistuisi. Tällä pyrin myös viestinnän helpottumiseen ja sitä kautta ryhmän toimimiseen ja uusien ideoiden syntymiseen. (Pennington, 2005, 24.)

Haastattelu videoitiin, jotta aineiston purkaminen ja analysoiminen olisi luotettavaa. Päädyin valitsemaan videoinnin tallennusmenetelmäksi, sillä ääninauhalta nuorten äänten tunnistaminen olisi ollut vaikeaa. Haastattelun alussa nuoret jännittivät hieman kameran läsnäoloa, mutta unohtivat sen nopeasti. En siis usko, että videointi vaikutti nuorten vastauksiin merkittävästi.

Joensuun nuorisovaltuuston sisällä toimivalta pienryhmältä keräsin aineistoa sähköpostitse. Päädyimme yhdessä pienryhmän sisällä toimivien nuorten kanssa sähköpostimenettelyyn, sillä yhteisen ajan löytyminen oli haastavaa. Tapasin nuoret kuitenkin henkilökohtaisesti ennen sähköpostien lähettämistä. Tapaamisessa kävimme yhdessä läpi haastattelua edeltävän tieto-osuuden nuorisotyön tavoitteista ja arvoista. Kerroin myös nuorille opinnäytteen tavoitteista, sekä vaitiolovelvollisuudestani opinnäytteen tekijänä. Sähköpostiin vastasivat kaikki pienryhmässä toimivat kolme 18-19- vuotiasta nuorta; kaksi poikaa ja yksi tyttö. Sähköpostina lähetetyt kysymykset olivat samoja kuin ryhmähaastattelukysymykset. Nuorten vastaukset olivat oletetusti hieman lyhyempiä ja suppeampia sähköpostikyselyssä, kuin ryhmähaastattelussa. Sähköposti ei myöskään mahdollistanut tarkentamista tai jatkokysymyksien esittämistä. Tämä vaikutti vastausten laatuun ja uskon että vastaukset olisivat

olleet monipuolisempia ryhmähaastattelutilanteessa. Kaiken kaikkiaan sähköpostiin vastanneet nuoret olivat kuitenkin paneutuneet vastaamiseen mielestäni hyvin, sillä vastaukset olivat poikkeuksetta hyvin perusteltuja ja aitoja.

6.3. Haastattelukysymykset

Laadulliselle tutkimukselle ominaista on hypoteesittomuus. (Eskola ym., 2008, 19.) Käytännössä ilman ennakko-olettamuksia liikkeelle lähteminen tässä opinnäytteessä tarkoittaa, etten olettanut nuorten ylipäättään haluavan kouluunsa nuorisotyöntekijää. Vaikka aikaisempi tutkimus ja nuorisoalan ammattilaisten parissa käydyt keskustelut osoittavat, että nuorten hyvinvointi koulumaailmassa on heikentynyt, lähestyin aiheitani puhtaalta pöydältä. Olisi ollut mahdollista, että nuoret eivät olisi nähneet kouluympäristössä toteutettavaa nuorisotyötä mahdollisena nuorisotyön muotona. Nuorten tyytyväisyys tämän hetkiseen tapaan toteuttaa kasvatustehtävää koulussa, olisi siis ollut opinnäytteessäni yhtä pätevä tutkimustulos, kuin kehityssuuntautunutkin.

Muotoilin haastattelukysymykset konditionaalimuodossa. Pääosin pyysin siis nuoria kertomaan kuvitteellisesta tilanteesta, jossa koululla työskentelisi nuorisotyöntekijä. Haastattelu jakautui viiteen eri aihealueeseen, jotka ohjasivat haastattelua. Kysymysten paikka vaihteli keskustelun edetessä. Haastattelukysymykset olivat:

Tila

Jos teidän (nuorten) koululla olisi nuorisotyöntekijä, niin missä tilassa se voisi työskennellä? Olisiko sellaista tilaa ollenkaan? Jos nuorisotyöntekijällä olisi oma tila, millainen tila olisi?

Aika

Mihin aikaan nuorisotyöntekijä työskentelisi? Miksi, perustele?

Työyhteisö

Jos teidän koululla olisi nuorisotyöntekijä, niin kenen/keiden kanssa hän työskentelisi?

Työskentelisikö nuorisotyöntekijä kaikkien nuorten kanssa?

Tekisikö nuorisotyöntekijä töitä rajatun ryhmän/ryhmien kanssa? Jos, niin millaisia nuoria ryhmissä olisi?

Ketkä olisivat nuorisotyöntekijän työkavereita? Miksi?

Ulottuisiko nuorisotyöntekijän työ koulun ulkopuolelle? (esim. muut kasvatustilan ammattilaiset)

Tehtävät

Jos teidän koululla olisi nuorisotyöntekijä, niin mitä se täällä tekisi?
Mitä nuorisotyöntekijän tehtäviin koulussa kuuluisi? Miksi?

Erityisosaaminen

Millainen tyyppi nuorisotyöntekijän tulisi luonteeltaan olla?

Mitä erityistä osaamista nuorisotyöntekijällä mielestänne on?

6.4. Haastattelun testaaminen

Ennen virallisen haastattelun toteuttamista, koehaastattelin joensuulaista nuorten harrasteryhmää. Testiryhmä koostui neljästä, iältään 14-18-vuotiaista nuoresta naisesta. Tapasin nuoret heille tutussa ympäristössä. Koehaastattelu oli kestoaltaan n. 30 minuuttia.

Testasin haastattelurunkoni saadakseni lisää kokemusta itse haastattelutilanteesta ja siitä, kuinka nuoret lähtisivät mukaan haastatteluun. Koetilanne ei eronnut kestoaltaan tai sisällöltään virallisesta haastattelusta, mutta testitilanteen tärkeimpinä tavoitteina oli saada tietoa kysymysten muodosta, järjestyksestä, sekä tieto-osuuden ymmärrettävyydestä. Testitilanne toimi myös hyvänä harjoittelutilanteena itselleni haastattelijana. Koetilanteessa opin haastattelutekniikkaa, sekä kohtaamaan nuoria heille vieraan asian äärellä.

Koehaastattelu osoitti, että nuorten tietämys nuorisotyöstä on riippuvainen nuorten omista kokemuksista. Testiryhmän nuorten oli esimerkiksi vaikea nähdä nuorisotyöntekijä työskentelemässä nuorisotalon ulkopuolella. Koehaastattelussa kävi myös ilmi, etteivät nuoret tiedä nuorisotyön olevan ammatillista toimintaa, vaan nuorisotyöntekijä nähtiin hauskana ja mukavana leikkien ohjaajana. Leikeillä ja peleillä nuorten mukaan tähdättiin uusiin kavereihin tutustumiseen, mutta niiden tarkoitus ei ollut muuten merkitsevä. Koehaastattelu osoitti myös, että nuorten oli vaikea ideoida koulussa työskentelevän nuorisotyöntekijän mahdollisia tehtäviä haastattelun alkupuolella.

Testihaastattelun jälkeen haastattelurunko muutti muotoaan ja lisäsin tieto-osuuteen maininnat nuorisotyöntekijän erilaisista koulutustaustoista. Lisäsin

myös esimerkin siitä, että nuorisotyötä tehdään useissa eri toimintaympäristöissä, kuten seurakunnissa ja järjestöissä. Vaihdoin myös haastattelukysymysten järjestystä. Koehaastatteluhavaintojeni perusteella koulussa työskentelevän nuorisotyöntekijän tehtävien ideoiminen olisi nuorille helpompaa, mikäli nuoret pystyisivät mielessään sijoittamaan nuorisotyöntekijän konkreettiseen tilaan koulussa. Koehaastattelu muokkasi myös haastattelutekniikkaani. Kiinnitin virallisessa haastattelussa enemmän huomiota nuorten tarvitsemaan pohdinta-aikaan kysymysten välissä. Pyrin myös ruokkimaan nuorten ajatuksia esittämällä tarkentavia kysymyksiä enemmän kuin koetilanteessa. Haastattelutilanteen kokeminen ennen virallista haastattelua lievitti myös jännitystäni ja rentoutti virallisen haastattelun tunnelmaa.

7. LUOTETTAVUUS

7.1.aineiston koko

Opinnäytteen alkuvaiheessa tavoitteenani oli kerätä aineistoa teemahaastattelemalla kolmesta viiteen oppilaskunnan hallitusta. Teemahaastattelujen määrä oli jokseenkin kunnianhimoinen, mutta ei mielestäni mahdoton. Syksyn edetessä kävi kuitenkin ilmi, että tarvitsisin Joensuun varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnalta tutkimusluvan opinnäytteeni aineiston keruuta varten. Tutkimusluvan anominen ja sen saaminen veivät kuitenkin huomattavan paljon aikaa, enkä voinut edistää opinnäytettäni lupaa odottaessani. Myös koulujen vaatimus haastateltavien vanhempien myöntämästä kirjallisesta haastatteluluvasta mutkisti työni etenemistä aikataulussa. Lupa-asioiden lisäksi koulujen syyslomat vaikuttivat siihen, että oli mahdotonta haastatella useita oppilaskuntien hallituksia, mikäli halusin toteuttaa opinnäytetyöni suunnitellussa aikataulussa.

Vaikka haastatteluaineistoni jäi opinnäytteessäni määrällisesti melko pieneksi, edustaa se kuitenkin joensuulaisten nuorten mielipiteitä. Vastaukset ovat myös aineiston kokoon nähden monipuolisia. Aineiston koko sen sijaan vaikuttaa opinnäytteeni tutkimustuloksen yleistettävyyteen. Tutkimustulosta ei voida yleistää kaikkia joensuulaisia nuoria koskevaksi. Toisaalta tapaustutkimuksen

tavoite ei lähtökohtaisesti olekaan tuottaa määrällisen tutkimuksen tavoin yleistettävää tietoa, vaan antaa kuva käsillä olevasta ilmiöstä. (Eskola ym., 2008, 65.) Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus syntyy aineiston, analyysin kattavuuden ja tutkimustekstin kokonaisuudesta. (Eskola ym., 2008, 60.) Haastattelujen määrän jääminen suunniteltua pienemmäksi ei siksi mielestäni vaikuta opinnäytteen luotettavuuteen merkitsevästi.

7.2. Haastateltavat edustajan asemassa?

Opinnäytteeni luotettavuuteen vaikuttaa haastatteluaineiston koon ja analyysitavan lisäksi haastateltavien luonne. Olettamukseni oli, että oppilaskuntien hallituksiin, sekä nuorisovaltuuston toimintaan valikoituvat ja hakeutuvat perinteisesti aktiiviset ja sosiaalisesti taitavat, sekä menestyvät nuoret. Oppilaskunnan hallituksen tehtävien suorittaminen vaatii nuorelta tietotaitojen lisäksi yhteistyökykyä, vuorovaikutustaitoja ja halua vaikuttaa ja osallistua. (Valtikka.fi.) Oletettavasti koulumaailmassa heikommin menestyviltä nuorilta puuttuu näitä taitoja ja oppilaskunnan hallituksessa toimiminen olisi haasteellista. Haastatteluaineistoni olisi voinut olla erilainen, mikäli olisin haastatellut kouluyhteisössä sosiaalisesti heikommassa asemassa olevia nuoria. Vaikka haastattelemani nuoret ottivatkin esimerkiksi yksinäiset, tai koulukiusatut nuoret vastauksissaan huomioon, on mahdollista, että heikommassa asemassa olevien nuorten vastaukset koulunuorisotyöstä olisivat olleet aktiivisten nuorten mielipiteistä poikkeavia.

7.3. Johdatteleminen?

Haastattelua ja sähköpostivastauksia edeltäneen tieto-osuuden vaikutusta tai rooliani haastattelijana ei myöskään ole mahdollista sivuuttaa tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa. Tieto-osuuden haasteena oli rakentaa siitä mahdollisimman informatiivinen, mutta kuitenkin niin ettei se antaisi nuorille liian johdattelevia ja valmiita vastauksia. Tieto-osuus ei myöskään voinut jäädä liian yleiselle tasolle, sillä sen oli oltava nuorille ymmärrettävä ja helposti luettava. Alkuolettamukseni siitä, että nuorten tietämys nuorisotyöstä on melko vähäinen ja sitä ohjailevat henkilökohtaiset kokemukset nuorisotyöstä, vahvistuivat koehaastattellessani nuorten harrasteryhmää. Tieto-osuuden rooli olikin

merkittävä ja vaikutti nuorten vastausten monipuolisuuteen. Varsinkin nuoremmille haastateltaville tieto-osuus toimi hyvänä lämmittelynä ja ajatuksien suuntaajana antamalla valmiita vastauksia. Laadulliseen tutkimukseen kuuluu keskeisesti uusien menetelmien kokeileminen ja testaaminen. (Eskola ym., 2008, 20.) Tieto-osuuden lisääminen haastatteluun palvelee mielestäni tätä laadullisen tutkimuksen tavoitetta, eikä vaikuta haastateltavien vastauksiin opinnäytteen luotettavuuden ja uskottavuuden näkökulmasta.

Laadulliselle tutkimukselle ominaista on, että haastattelija on keskeinen osa tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa ei siis tavoitella tutkijan ulkopuolista roolia, vaan tutkijan nähdään osallistuvan ja tutkivan käsillä olevaa ilmiötä tai ongelmaa subjektiivisesti. (Eskola ym., 2008, 20-21.) Opinnäytetyön alkuvaiheessa painiskelin liiallisen johdattelemisen ja neutraaliuden välimaastossa. Testihaastattelusta saamani ideat haastattelutekniikasta vaikuttivat kuitenkin tapaan haastatella nuoria. Virallisessa haastattelussa osallistuin enemmän nuorten keskusteluun esittämällä tarkentavia kysymyksiä. Pyrin myös ottamaan kaikki haastatteluryhmän jäsenet huomioon. Tämä ei mielestäni ole liiallista johdattelua vaan keskustelun ohjaamista mahdollisimman kattavan aineiston saamiseksi.

8. ”ET OLIS VAAN JOKU OLEMASSA” –

NUORTEN NÄKEMYKSIÄ KOULUNUORISOTYÖSTÄ

Aloitin opinnäytteeni aineiston analysoinnin ja tutkimustehtäväni ratkaisemisen litteroimalla videoidun ryhmähaastattelun. Litteroinnin tavoitteena oli helpottaa aineiston analysointia ja varmistaa kaikkien haastattelussa esiin tulleiden ajatuksien huomioiminen. Aineiston analyysitavaksi valitsin teemoittelun, sillä katsoin sen palvelevan parhaiten opinnäytteen tavoitteita. Nostin haastattelusekä sähköpostiaineistosta esiin toistuvia aihealueita, joiden kautta pyrin selvittämään tutkimustehtävääni. (Eskola ym., 2008, 174.)

Seuraavassa erittelen löytämäni ja käsittelen nuorten vastauksia, toiveita ja ideoita nuorisotyöstä koulussa.

8.1.Tila - "Ei mikään vastaanotto"

Ensimmäisenä haastattelukysymyksenä pyysin nuoria kertomaan ajatuksiaan mahdollisesta nuorisotyön tilasta koulussa. Ryhmähaastattelun oppilaskunnan hallituksen nuoret totesivat konkreettisen tilan olevan ongelma, sillä nuoret kokivat, että kouluissa tilat ovat yleensä pienet. Ryhmähaastattelun nuoret näkivät myös, että pienissä kouluissa ongelmana on, että kaikki tilat ovat käytössä. Pyysin nuoria kuitenkin haaveilemaan ja kertomaan heidän mielestään parhaasta mahdollisesta nuorisotyön tilasta koulussa ilman oikean elämän rajoitteita. Haastattelun nuoret olivat käyneet ulkomailla kouluvierailulla ja he kertoivat siellä näkemästään. Nuoret totesivat ulkomailla nähdyn mallin sopivan myös suomalaiseen kouluun.

Aili: "No miulle tulee mieleen kun oltiin siellä (ulkomailla) myö käytiin yhdessä koulussa, niin niillä oli semmonen, niin ku lepohuone, missä oli sohvia ja silleen, et sinne vois silleen helposti mennä ja silleen"

Haastattelun nuorten mielestä nuorisotilan koulussa tulisi ennen kaikkea olla helposti lähestyttävä ja mukava. Mukavuutta nuorten mielestä toisivat loikoiset sohvat ja tyynyt, sekä nuorten itsensä näköinen ympäristö. Nuoret vertasivat nuorisotyön tilaa haastattelussa terveydenhoitajan vastaanottoon. He kokivat, että nuorisotyön tilan tulisi poiketa tunnelmaltaan kouluterveydenhoitajan vastaanotosta.

Liisi: "No se vois olla semmonen, että sinne voisi mennä vaikka muutaman kaverin kanssa juttelemaan, että ei tartte olla niin kun sellanen terveydenhoitajatyypinen, et meet sinne ja istut vastapäätä sen kanssa ja katot kun se puhuu ja vastaat sille kysymykseen ja sit oikeesti ketä kiinnostaa."

Mikko: "Siis et se tilanne olis silleen rento ja se ympäristökin olis silleen, et siellä vois olla semmonen sohvia ja silleen et siellä vois silleen rennosti istuskella ja jutella."

Helposti lähestyttävyys toistuu myös nuorisovaltuuston pienryhmässä toimivien sähköpostivastauksissa. Eräässä vastauksista nuorisotyön tilaa ei konkreettisesti ole, vaan nuorisotyöntekijän nähdään tekevän työtään mahdollisimman lähellä nuoria.

Salli: "Nuorisotyöntekijällä ei mielestäni tulis olla jotain tiettyä paikkaa, vaan se voisi toimia välituntisin ja lukioissa hypäreillä nuorten parissa oppilaitten/opiskelijoiden"

välitunti tiloissa. Jos näin tapahtuisi uskon että nuorten olisi helpompi tulla juttelemaan ja asiat voisivat käsitellä ihan kaikkea.”

Toisaalta nuorisotyöntekijä nähdään nuorisovaltuuston pienryhmän vastauksissa myös toimivan koulun ja perinteisen nuorisotyön rajamaastossa ja yhtäaikaaisesti molemmissa ympäristöissä.

Salli: ”Nuorisotyöntekijä vois mahdollisesti myös toimia yhtä aikaa jollain nuokkarilla, jolloin se vois ohjata ihmisiä sinne, esim. jos henkilöllä ei ole paljon kavereita...”

8.2. Työaika - ”Iltapäivän tunnit ja sit järjestämässä”

Nuorisotyön tilan jälkeen haastattelu siirtyi nuorisotyöntekijän työaikaan. Nuoret näkivät työajan olevan kiinteästi yhteydessä tehtäviin. Kun kyselin nuorilta vastauksia siihen, milloin nuorisotyöntekijän tulisi olla koululla tavoitettavissa, yksimielinen vastaus oli, että mahdollisimman usein. Nuoret eivät nähneet vierailevaa nuorisotyöntekijää hyvänä vaihtoehtona. Haastattelun nuorten mielestä aina tavoitettavissa oleva nuorisotyöntekijä sopisi kouluun parhaiten.

Mikko: ”Ja et sen ei pitäis silleen päivystä.”

Liisi: ”Et olis joku vaan olemassa.”

Aili: ”Se olis aika kiva”

Nuoret sijoittivat nuorisotyöntekijän työajan pääosin iltapäivän tunteihin. Haastattelun nuorten mielestä ei olisi tarpeellista, että nuorisotyöntekijä olisi paikalla aamulla.

Aili: ”No se vois olla silleen iltapäivästä, että jos sille on silleen vaikka se työpäivä jatkuu iltapäivästä niin silleen se vois olla vaikka ne iltapäivän tunnit koulussa ja sitten järjestämässä.”

Koska nuorisovaltuustossa toimivan pienryhmän mukaan nuorisotyö kouluissa ei sijoitu tiettyyn erilliseen paikkaan, työaikakin on nuorten mielestä joustavampi ja riippuvainen paikasta. Nuorten vastauksissa korostuu kuitenkin yhteneväinen mielipide työn sijoittuvan iltaan tai iltapäivään. Kuten aikaisemmin tuli ilmi, nuorisovaltuuston pienryhmän vastauksissa nuorisotyö sijoittuu koulussa välituntiaikaan ja koulun ulkopuolella nuorten vapaa-aikaan illalla.

8.3. Työyhteisö - ”Se tekis yhteistyötä”

Nuorten mielipiteissä nuorisotyöntekijä sijoittuu koulumaailmassa nuorten ja aikuisten välimaastoon. Nuorisotyöntekijän nähdään rakentavan siltoja nuorten ja aikuisten maailmojen välille, sekä toimivan verkostomaisesti muiden kasvatustieteen ammattilaisten kanssa. Nuorten näkemys on, että nuorisotyöntekijän tulisi toimia yhteistyössä oppilaskunnan hallituksen ja tukioppilaiden kanssa. Opettajakunnasta lähin yhteistyöntekijä nuorten mielestä on oppilaanohjaaja. Nuoret toteavat myös, että nuorisotyöntekijän tulisi tehdä yhteistyötä joidenkin opettajien kanssa, mikäli nuorilla olisi vaikeuksia oppimisessa.

Tapaamieni nuorten mielestä tärkeintä on, että nuorisotyöntekijä työskentelee pääsääntöisesti kaikkien nuorten kanssa. Nuorten näkemys on, että työn kohdistaminen tietyille rajatuille ryhmille aiheuttaisi marginalisoitumista. Nuoret kuitenkin toteavat, että nuorisotyöntekijä työskentelisi myös erityistä tukea tarvitsevien kanssa, mutta ryhmät eivät olisi pääsääntöisesti rajattuja.

Malla: "Niin no jos on jottain yksinäisiä ja muita, mut silleen et kaikkien nuorten kanssa."

Salli: "nuorisotyöntekijän tulis jutella kaikille, eikä ruveta jakamaan porukkaa kaikilla on ongelmia ja halua puhua ihmisille. Ryhmiä vois tehdä jos siihen on jotain erityistä tarvetta, esim. koulukiusaus, mutta jos kognitiivista tarvetta ei oo niin ryhmiin jakamisella ei saavuteta mitään, sillä vain voidaan aiheuttaa syrjintää. Tarvittaessa nuorisotyöntekijä vois olla läheisissä yhteyksissä terveydenhoitajaan, koulupsykologian tai erityisopettajaan, mutta jos nuorella on ongelmia jonkun oppiaineen kanssa niin nuorisotyöntekijän tulis sellaisissa tapauksissa tehdä lähemmin töitä oppiaineen opettajan kanssa."

Nuorten mukaan nuorisotyöntekijä tekisi yhteistyötä myös koulun ulkopuolelle. Tällaisia tahoja voisivat olla esimerkiksi nuorisotyötä tekevät järjestöt tai nuorten vaikuttamiseen liittyvät yhteisöt.

Mikko: Joo ja sitten vaikka tekis jonkun niin kun, vaikka nuoriso jonkun tämmösen valtuuston, tai siis semmosen työntekijän kanssa."

Malla: "Siis silleen et se toimis niin kun just silleen järjestöjen kanssa"

Aili: "niin just."

Malla: "tekis yhteistyötä"

8.4. Työtehtävät - Tiedottamista, järjestelyä ja auttamista

Nuorten näkemykset nuorisotyöntekijän tehtävistä koulussa muistuttavat perinteistä nuorisotyötä. Tärkeimpiä tehtäviä nuorten mielestä olivat auttamiseen ja kuuntelemiseen liittyvät tehtävät. Nuorisotyöntekijä nähtiin nuorten mielestä myös ongelman ratkojana esimerkiksi sosiaalisissa vaikeuksissa.

Mikko: ”No siis (nuorisotyöntekijä voisi) keskustella niiden nuorten kanssa jos ne tulee sen luokse ja jos niillä on jotain asiaa jos ne tarvii jottain appuu jonkun asian kanssa.”

Nuorisotyöntekijä nähtiin nuorten mielestä henkilönä, joka on paikalla tarvittaessa. Tehtäviin nuorten mielestä kuuluisi myös yhteisöllisyyden edistäminen ja turvallisen opiskeluilmapiiirin rakentaminen.

Salli: ”Miun mielestä tehtäviä ei tulis rajata tiettyihin asioihin, vaan nuorisotyöntekijä vois olla sellainen jolle voisi tulla puhumaan ihan mistä vain tai nuorisotyöntekijä vois järjestää jonkun näköistä ryhmäytymistä tai pelejä, että kaikilla ois mukava olla. Nuorisotyöntekijän tulis miun mielestä myös tehdä mitä itse mieluiten haluais tehdä oli se sitten ryhmässä työskentelyä, juttelua tai pelien järkkäämistä.”

Nuorisotyöntekijä nähtiin myös tiedottajana ja yhteisten tapahtumien järjestäjänä. Nuoret ehdottivat nuorisotyöntekijän järjestävän esimerkiksi yhteisiä tapahtumia eri koulujen välille. Niiden tavoitteena olisi nuorten mielestä tuoda eri koulujen oppilaita yhteen.

Malla: ”Se (nuorisotyöntekijä) vois sitten niin kun järjestää jottain semmosta et eri koulusta tulis niin kun nuoria ja sitten olis joku yhteinen tapahtuma ja sit niin kun tutustus toisiin nuoriin”

Nuorisotyöntekijän tehtäviin nuorten mielestä kuuluisi myös nuoria koskevista tapahtumista tiedottaminen. Haastattelussa kävi ilmi, että nuorten mielestä tieto on usein hajanaista, eikä saavuta kohderyhmäänsä. Koululla olisi nuorten mielestä hyvä olla henkilö, joka osaisi neuvoa ja tiedottaa tapahtumista, harrastuksista ja vapaa-ajan vietto mahdollisuuksista.

Aili: ”No sit se vois niin kun kertoo nuorille niin kun enemmän että jos kaupungissa tapahtuu jotakin mikä koskee nuoria tai silleen.”

Haastattelun nuoret nostivat esille myös tarpeen sukupuolisensitiivisyydestä. Ryhmän tytöt, että poika, olivat yhdessä sitä mieltä, että nuorille olisi hyvä tarjota mahdollisuus jutella henkilökohtaisista asioista samaa sukupuolta

olevan, luotettavan aikuisen kanssa. Haastattelun nuorten mukaan nuori naisohjaaja voisi ymmärtää tyttöjen maailmaa miestä paremmin. Tyttöjen mielipide oli, että naiselle olisi luontevampaa puhua esimerkiksi omaan terveyteen, seksuaalisuuteen ja kasvamiseen liittyvistä asioista.

Aili: (kysyy muilta nuorilta) "Olisko silleen välillä hyvä et olis tytöille naispuolinen ja pojille miespuolinen?"

(nyökkäilyä ja hyminää)

Haastattelija: "Mitä sie oot tästä mieltä?" (kysyy pojalta)

Mikko: "Joo, voishan se olla."

Haastattelija: Siis tarkoitatko, et naiset ymmärtää naisten asioita paremmin ja miehet miesten asioita?

Aili: "Niin kun ei miehelle silleen voi..."

8.5. Erityisosaaminen - "Ei mikään terkkari!"

Viimeisenä aihealueena haastattelussa ja sähköpostikyselyssä tiedustelin nuorilta heidän mielipiteitään nuorisotyöntekijän erityisosaamisesta. Pyysin nuoria myös kertomaan millainen nuorisotyöntekijän tulisi nuorten mielestä olla. Poikkeuksetta nuoret toivoivat, että nuorisotyöntekijälle voisi puhua kaikenlaisista asioista, myös henkilökohtaisista. Nuoret korostivat myös, kuinka tärkeää on ymmärtää nuoria ja kohdella heitä kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Nuorten mielestä olisi erityisen tärkeää, että suurilla kouluilla olisi henkilö, jolle voisi puhua, sillä suurissa kouluissa on helpompi "hävitä" ja jäädä huomiotta. Nuoret vertasivat vastauksissaan nuorisotyöntekijää terveydenhoitajaan. Nuorten mielestä nuorisotyöntekijä osaa kohdata nuoria. Nuorten mielestä "*nuorisotyön tekijän toiminta on paljon laajempaa kuin terveydenhoitajan joka on pääasiassa keskittynyt lääketieteelliseen puoleen.*" Nuoret kuvailivat nuorisotyöntekijää myös luotettavaksi ja ymmärtäväiseksi.

Nuoret toivoivat nuorisotyöntekijältä myös joitakin luonteenpiirteitä. Nuorisotyöntekijän toivottiin olevan "*pirtsakka*", "*avoin*", "*nuorekas*", "*aktiivinen*"

ja ”rento”. Nuorten mielipiteissä korostui erityisesti nuorten maailman ymmärtäminen, sekä nuorisotyöntekijän ikä.

Aili: ”Sellanen (nuorisotyöntekijä) jolle voi jutella ihan mistä vaan.”

Mikko: ”...jolle on oikeesti helppo puhuu”

Aili: ”Sellanen joka on niin kun suurinpiirtein samanlainen, et ei mikkään kuuskymppinen. Sen pitäis olla aika nuori, et ei terkkarille voi mistään omista asioista puhua, koska ne on eläny sen (nuoruuden) ihan jollain toisella ajalla kun myö.”

Nuoret toivat esille, että vaikka nuorisotyöntekijä olisikin lähellä nuoria ja ymmärtäisi, tulisi nuorisotyöntekijän olla kuitenkin turvallinen aikuinen. Nuoret toivoivat nuorisotyöntekijältä myös *”halua ja intoa toimia erilaisten ihmisten kanssa.”* Nuorisovaltuussa toimivien nuorten mielestä nuorisotyöntekijän tulisi myös hyödyntää omaa monipuolista osaamistaan ja persoonallista otetta.

Seppo: ”nuorisotyöntekijöitä on paljon erilaisia, jotkut osaa erittäin hyvin etsiä tietoa (tietää jo itsessään paljon) ja jotkut taas osaa ottaa kaikki huomioon ja suunnitella ohjelmaa erilaisille ihmisille. nuorisotyöntekijällä voi olla osaamista monilta eri elämän- ja työaloilta.”

9. OLLA OLEMASSA – MITÄ SE TARKOITTAA?

Kun tarkastelee opinnäytteeseeni mielipiteensä antaneiden nuorten vastauksia, toistuu niissä yksi yhdistävä teema, ”olla olemassa”. Mitä tuolla olemassa olemisella sitten kuitenkaan tarkoitetaan? On selvää, että pelkkä fyysinen paikalla oleminen ei vielä riitä täyttämään olemassa olemisen kriteereitä. Olemassa oleminen sisältää myös toiveen mahdollisuudesta lähestyä nuorisotyöntekijää nuoren itsensä aloitteesta. Koulumaailma tarjoaa joukon kasvatusalan ammattilaisia, jotka ovat olemassa, tai paikalla, juuri nuoria varten. Kuitenkin nuorten vastauksista kuultaa läpi jopa tyytymättömyydeksi luokiteltava ajatus fyysisen paikalla olon riittämättömyydestä.

Olemassa oleminen tuntuu vaativalta asialta. Se, että jokin on olemassa, ja erityisesti olemassa nuoria varten, on haastava tehtävä. Vaativaksi sen tekee se, että olemassa oleminen jollekin, vaatii henkilökohtaista koskettamista, kokemuksia ymmärretyksi ja kuulluksi tulemisesta, sekä aikaa. Olemassa olemiseen toista varten liittyy kiinteästi myös nuorten haastatteluissa mainitsema luottamus.

Seuraavassa erittelen olemassa olemisen kokemuksen edellytyksiä, teemoja, jotka nousevat esiin aineistostani.

9.1.Emotionaalinen ammattitaito

Haastattelemani nuoret toivoivat nuorisotyöntekijältä melko vaativiakin ominaisuuksia. Päällimmäisenä erottuvat kuitenkin toiveet kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta ja luottamuksesta. Nuoret toivoivat, että nuorisotyön tila koulussa olisi sellainen, jonne *”vois silleen helposti mennä”*. Nuorisotyöntekijän kohtaamiselta nuoret toivoivat, että *”tilanne olis silleen rento”*. Mistä nuorten mainitsema rentous sitten tulee ja mikä saa nuoret tulemaan lähelle heille helpolta tuntuvalta tavalla? Jatkokysymyksenä pohdin myös, miksi koulussa jo olemassa olevat kasvatusalan ammattilaiset eivät tunnu nuorista helposti lähestyttäviltä?

Opiskelujen alkutaipaleelta muistan elävästi, kuinka meitä kehoitettiin tekemään työtä *”omalla persoonalla”*. Tällä tarkoitettiin yhtäältä henkilökohtaisten vahvuuksien ja osaamisalueiden hyödyntämistä työssä. Toisaalta omalla persoonalla työskenteleminen tarkoittaa myös näkymättömien hierarkioiden purkamista ohjaajan ja ohjattavan välistä. Sillä tarkoitetaan myös tietynlaista roolittomuutta, sekä ihmisten kohtaamista aidosti ihmisinä, ei ongelman kautta. Oman persoonan kautta työskenteleminen pitää sisällään myös empatia- ja tunnetaitoja.

On selvää, että jotkut ovat empatia- ja tunnetaidoiltaan lähtökohtaisesti lahjakkaampia kuin toiset. Kyseisiä taitoja voi kuitenkin harjoitella ja niitä voi oppia, sekä käyttää työssään tietoisesti. Tunnetaitojen tietoista hyödyntämistä voidaan kutsua myös emotionaaliseksi ammattitaidoksi.

Emotionaalisella ammattitaidolla tarkoitetaan emotionaalista tietoisuutta ja osaamista, vuorovaikutuksellista tietoisuutta ja taitoisuutta, sekä kokemuksellista oppimista. (Saaristo, 2011, 73.) Emotionaalinen ammattitaito jakautuu neljään osaamisen alueeseen. Niitä ovat empatiataito, tunnetaidot, vuorovaikutustaidot, sekä yhteistyötaito, jotka kuuluvat, tai ainakin niiden tulisi kulua, kasvattajan osaamiseen. (Saaristo, 2011, 74-81.) Emotionaalinen ammattitaito kuuluu keskeisenä osana nuorisotyötä tekevän työkalupakkiin.

Tunne siitä, että nuorisotyöntekijälle *"vois oikeesti jutella"* syntyy tietoisien ammatillisen työn tuloksena.

Väittäisin, että juuri emotionaalisen ammattitaidon osa-alueiden hallitseminen tekee ohjaajasta tai kasvattajasta helposti lähestyttävän ja turvallisen. Lisäksi uskaltaisin todeta emotionaalisen ammattitaidon ja nuoren kohtaamisen taidon (Kiilakoski ym.) kuuluvan nuorisotyöntekijän osaamiseen, nuorten mainitseman terveydenhoitajan osaamiseen verrattuna, keskeisemmin.

Nuorten omin sanoin kuvailemat ominaisuudet; *"rentous"*, *"mukavuus"*, *"iloisuus"*, *"luotettavuus"* ja *"samanlaisuus"* ovat kasvatusalan ammattilaisen kielellä emotionaalisen ammattitaidon hedelmiä, jotka ovat edellytyksiä sille, että nuoret kokevat jonkun *"olevan olemassa"*.

9.2. Nonformaalius koulumaailmassa

Nuorten toive siitä, että joku *"olisi olemassa"* pitää sisällään viittauksia myös vapaaehtoisuudesta. Nuoret toivoivat, että nuorisotyöntekijän luo *"voisi vain mennä"*. Haastattelun nuoret kuvailivat myös mahdollista nuorisotyön tilaa koulussa *"mukavaksi ja lokoisaksi"*. Tilan ja tilanteen tulisi olla lähtöisin siis nuorista itsestään. Nuorisotyöntekijän luokse ei *jouduttaisi*, vaan tapaaminen olisi luonnollinen.

Nuorisotyön näkökulmasta nuorten toiveet eivät ole lainkaan toteuttamiskelvottomia, sillä nuorisotyö sijoittuu perinteisesti nonformaaleihin oppimisympäristöihin. Epämuodollisuudella tarkoitetaan toimintaa, joka on käytäntöön suuntautunutta, vapaaehtoista ja nuorten sisäiseen motivaatioon perustuvaa (Nieminen, 2007, 28.) Toisin sanoen: nuorisotyö on lähtökohtaisesti juuri sitä, mitä nuoret siltä toivovatkin.

Nuorisotyö sijoittuu perinteisesti nuorten vapaa-aikaan. Kuinka olisi siis mahdollista toteuttaa vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa kouluympäristössä, jossa suoritetaan *oppivelvollisuutta*.

9.3. Tila epämuodollisuuden mahdollistajana

Nuorten toivoma ja nuorisotyöhön perinteisesti kuuluva epämuodollisuus, voitaisiin saavuttaa esimerkiksi nuorisotyölle tarkoitettulla tilalla, joka sijaitisi kouluympäristössä. Nuorten ehdottama ”*lepohuone*” tai ”*välituntialue*” voisi olla paikka, jossa olisi mahdollista toteuttaa nuorisotyölle ominaista toimintaa. Tila ”*olisi siis olemassa*” nuoria varten, mutta sinne meneminen olisi lähtöisin nuoresta itsestään. Se, mitä tilassa tehtäisiin ja mitä siellä olisi, tulisi olla nuorten itsensä näköistä ja myös suunnittelemaa.

Toteamukseni eivät ole suinkaan uusia, vaan samat toteamukset nuorten itsensä näköisyydestä toistuvat lähes kaikissa nuorisualan keskeisissä kirjoituksissa, sillä se on yksi nuorisotyön lähtökohdista. Ajatus koulun läheisyydessä olevasta nuorisotyön tilasta on myös jo jokseenkin kulunut, sillä perinteisesti nuorisotilat sijaitsevat koulujen yhteydessä. Nuorten itsensä sisustama nuorisotila on nykyisin enemmän sääntö, kuin poikkeus. (Kylmäkoski, 2007, 402.) Nuorisotyöntekijöille tarkoitettuja tiloja on myös jo olemassa, esimerkiksi Konneveden yläkoulussa.

Koulun yhteydessä tai koulurakennuksessa sijaitseva nuorisotyön tila ei ole ongelmaton. Koulu ympäristönä voi näyttäytyä nuorille epämieluisana paikkana täynnä velvollisuuksia ja jopa epäonnistumisen tunteita. (Kylmäkoski, 2007, 402.) Tämänhetkinen totuus on myös, että perinteinen avoin nuorisotilatyö ei houkuta nuoria (Kiilakoski ym.) ja nuorisualan ammattilaisten keskuudessa käydään yhä enemmän keskustelua nuorisotalotyön heikosta tilanteesta. Toistan kuitenkin usein esitetyn kysymyksen: Miten tulisi toimia, että nuorten toiveet ”olemassa olevasta” paikasta täyttyisivät ja millainen tilan tulisi olla, jotta se aidosti houkuttelisi nuoria?

9.4. Nuorisotila tulevaisuudessa?

Nuorten tulemiseen, tai tulematta jättämiseen, nuorisotilaan vaikuttavat esimerkiksi nuorten keskinäiset sosiaaliset suhteet, tilaa käyttävien väliset ryhmittymät, toiminnan mielekkyys ja siellä toimivan nuoriso-ohjaajan toiminta. (Gretschel, 2011, 21-30.) Jos kuitenkin sivuutetaan nuorisotilaan liittyvät sosiaaliset rajoitteet tai toiminnan sisältö, huomio kiinnittyy tilaan konkreettisenä ympäristönä. Mielestäni on syytä kiinnittää huomiota myös perinteisiin

nuorisotyön rakenteisiin ja jätänkin ilmaan kysymyksen: Houkuttaisiko nuorisotyölle tarkoitettu tila nuoria, mikäli tila sijaitisi perinteisesti koulun yhteydessä, mutta siellä toimiva nuorisotyöntekijä olisi kiinteämpi osa kouluyhteisöä?

Nuorisotyöntekijän sijoittumisella sekä nuorisotyön, että koulun henkilökuntaan tarkoitan mallia, jossa nuorisotyöntekijä osallistuisi myös oppilaiden perusopetukseen. Nuorisotyöntekijän työtehtäviä koulun sisällä voisivat olla myös terveystietoon tai oppilaan ohjaukseen liittyvät aihealueet, sekä *”tukioppilaiden ja oppilaskunnan hallituksen ohjaaminen”*. Uskallan ehdottaa, että nuorten osallistumisen kynnystä, myös kouluajan ulkopuolella, olisi mahdollista madaltaa toteuttamalla kouluopetukseen sisältyviä kursseja, joiden sisällöstä ja menetelmistä olisi vastuussa nuorisotyöntekijä. Tällä tavoiteltaisiin nuorisotyöntekijän tunnettuutta nuorten keskuudessa ja sitä kautta osallistumista nuoren omasta motivaatiosta. Oppituntien ulkopuolella nuorisotyöntekijä toimisi koulun ”nuokkarilla” toteuttaen perinteistä nuorisotilatoimintaa. Nuorisotyöntekijän työ sijoittuisi siis koulun ja nuorisotyön rajamaastoon, lähelle nuoria.

9.5 Nuorisotyöntekijä maailmojen välillä

Nuoren kokemus siitä, että nuorisotyöntekijä *”olis olemassa”* syntyy usean tekijän summana. Se vaatii nuorisotyötä tekevältä ammatillisen osaamisen lisäksi konkreettisen tilan, joka *”on olemassa”* nuoria varten. Tämän lisäksi tarvitaan nuorten, hyvin erilaisen ja jatkuvassa, nopeassa muutoksessa olevan, maailman ymmärtämistä ja tuntemista.

Nuorten haastatteluvastauksista nousee esiin halu puhua aikuiselle, *”joka ymmärtää”*. Haastattelun nuoret kokevat ongelmalliseksi keskustella aikuisten kanssa, jotka *”on eläny sen (nuoruuden) ihan jollain toisella ajalla kun myö”*. Nuorten vastauksista kumpuaa tarve erilaisia kulttuureja ymmärtävästä tulkista, oppaasta ja verkostojen rakentajasta. Aikuisten- ja nuorten maailman välille tarvitaisiin ovenvartija, joka muokkasi kummastakin suunnasta tulevan informaation toiselle paremmin ymmärrettävään ja muotoon. Nuorisotyöntekijän

luonne ovenvartijana sisältäisi myös tiedottamista ja nuorten ohjaamista esimerkiksi oikeiden tukipalveluiden piiriin.

Yksi nuorisotyön suurimmista haasteista on pysyä mukana nuorten muuttuvassa maailmassa. Se, mikä tänään on ”in”, on todennäköisesti huomenna menneen talven lumia. Tämä on havaittavissa erittäin hyvin virtuaalisen nuorisotyön alueella. Nuorisotyöntekijöille sosiaalisten medioiden käyttäminen työssä tuntuu edelleen kovin uudelta ja jopa vieraalta. Aikuiset käyttävät sosiaalisia medioita viestintävälineinä. Sen sijaan nuoren näkökulmasta katsottuna sosiaaliset mediat eivät ole pelkkiä välineitä, ne ovat elämää. Totuus on myös että ajassa, jonka kulutamme opetellessa käyttämään Facebookia työvälineenä, on tilalle tullut joukko uusia, nuorille ajankohtaisempia verkkoympäristöjä. Nuoret myös löytävät verkosta etsimänsä aikuisia nopeammin. (Fedotoff, 2007, 410.)

Erilaisten maailmojen välissä oleminen vaatii nuorisotyöntekijältä paljon. Uskaltaisin väittää, että nuorisotyöntekijä ei voi toimia erilaisten maailmojen tulkkina hallitsematta esimerkiksi sosiaalisten medioiden käyttöä, sillä ne ovat eittämättä keskeinen osa nuoren elämää. Nuorten maailman ymmärtäminen vaatii jatkuvaa kanssakäymistä nuorten kanssa. Se vaatii yhdessä tekemistä ja elämistä. Pelkät vierailut nuorten parissa eivät riitä, mikäli tavoitellaan aitoa ymmärtämistä. Aito ja teeskentelemätön ymmärtäminen on ainoa tie nuoren kokemuksen syntymiseen siitä, että *”joku on olemassa”*.

10. YHTEENVETO JA LOPPUSANAT

Opinnäytteeni tutkimustehtävänä oli selvittää nuorten näkemyksiä koulunuorisotyöstä. Tavoitteena oli myös tuoda nuorisotyön ammatillista osaamista näkyväksi. Asettamiini tutkimuskysymyksiin vastauksena voi todeta, että nuoret toivovat koulunuorisotyöltä saavutettavuutta ja nuorisolähtöisyyttä, sekä toiminnan toivottiin olevan matalan kynnyksen toimintaa. Tapaamani nuoret toivoivat nuorisotyöntekijän olevan helposti lähestyttävä ja nuorten maailmaa ymmärtävä turvallinen aikuinen.

Nuorten toiveet mahdollisesta nuorisotyön muodosta koulussa eivät poikkea juurikaan koulunuorisotyön ympärillä olevasta keskustelusta ja kehittämistyöstä. Olemassa olevien koulunuorisotyömallien ja kokeilujen tulosten pohjalta, yhteistyön kehittäminen koulun ja nuorisotyön välillä voisi olla myös Joensuun alueella nuorisotyön tulevaisuutta. Jopa lähitulevaisuutta.

Koulunuorisotyön vakiinnuttaminen kouluympäristöön nuorisotyön muodoksi vaatii kuitenkin vielä runsaasti kehittämistyötä. Kehittämisen kohteita ovat asenteet ja suhtautuminen yhtäältä nuorisotyötä, sekä toisaalta koulumaailmaa kohtaan. Nuorisotyön vakiintuminen koulumaailmaan edellyttää myös nuorisotyöntekijän ammatin uudelleen määrittelyä, sekä ammatillisen osaamisen tunnustamista, niin ulkoa päin kuin nuorisotyöntekijän näkökulmastakin. Erityisesti kehitettävää on rakenteissa, sillä onnistuakseen tehtävässään koulunuorisotyön on oltava rakenteellisesti osa koulua. Jaetun kasvatustehtävän saavuttamiseksi on myös syytä kiinnittää huomiota koulunuorisotyöhön liittyvään käsitteistöön, sillä koulu yhteistyöllä, nuorisotyöllä kouluissa ja koulunuorisotyöllä tarkoitetaan mitä erilaisimpia nuorisotyön muotoja. Parhaan ja kaikkia osapuolia palvelevan toimintamallin syntymiseksi on koulun, nuorisotyön ja erityisesti nuorten itsensä, osallistuttava uuden rakentamiseen.

Iloitsen suuresti siitä, että päätin ryhtyä kirjoittamaan opinnäytettäni juuri tästä aiheesta, sillä matkan varrella ja valmistumisen kynnyksellä, on päähäni piirtynyt selkeämpi kuva myös omasta ammatillisesta osaamisestani. Kahlaamani lähteet ovat koostuneet niin nuorisotyön historiasta, alan tutkimuksista ja opinnäytteistä, sekä aiheen ympärillä käytyistä keskusteluista. Opinnäytettä kirjoittaessani olen kirjaimellisesti auki kirjoittanut myös sitä mitä minä, yhteisöpedagogina ja mahdollisesti nuorisotyöntekijänä, osaan. Nuorisotyön arvostaminen ei lähde ainoastaan ulkoa päin, vaan tärkeälle työlle lisäarvoa tuo nuorisotyötä tekevien henkilökohtainen kokemus omasta osaamisesta. Oman osaamisen erittelemisen ja näkyväksi tekeminen on jokaisen vasta valmistuneen, ja erityisesti verrattain tuntemattoman, yhteisöpedagogin lähitulevaisuutta.

Iloitsen myös siitä, että opinnäytteeni lopullinen muoto, näkökulma ja menetelmät ovat lähtökohdiltaan ja perusteluiltaan nuorisotyölle ominaisia. Tekemäni valinnat ovat selvästi nuorisotyön näkökulmasta ajattelevan valintoja. Uskaltaisın jopa todeta opinnäytteeni toteuttavan nuorisotyön tavoitteita: nuorten äänen esiin tuomista ja vaikuttamista nuoria koskeviin asioihin.

Olemme käyneet opiskeluaikana mielenkiintoisia keskusteluja tulevaisuudestamme yhteisöpedagogeina. Ruokatauoilla ja automaikoilla kouluun olemme opiskelutovereiden kanssa puineet milloin mitäkin. Niittylahden kampukselta kotiin lähtiessämme olemme virittäneet automaikojen ajaksi kiihkeitäkin keskusteluja, jopa väittelyitä. Tätä opinnäytettä kirjoittaessani mieleeni muistui eräs keskustelu valmistumisesta. Olimme yhteisesti huolestuneita tulevaisuuden työllistymisestämme jo nuoren ikämme vuoksi. Pian valmistuvana ja vasta neljännes vuosisadan eläneenä, olen jakanut opiskelutovereideni kanssa huolen siitä, etteivät työpaikat aukeaisi meille. On selvää, että nuorten kanssa toimivan ohjaajan on jo iältään oltava selvästi nuoria vanhempi ja kokeneempi. Tähän opinnäytteeseen ajatuksensa antaneet nuoret olivat kuitenkin eri mieltä. Nuorten toiveet ”*nuorekkaasta*”, iältään ”*nuoresta*”, ”*pirteästä*” ja ”*aktiivisesta*” nuorisotyöntekijästä ilahduttavat minua valmistumisen, ja työelämään siirtymisen kynnyksellä, suuresti.

LÄHTEET

- Blombqvist Irja, 2011, Hyvinvointikatsaus 3/2011, Tilastokeskus:
http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-09-26_001.html, viitattu 25.10.2011
- Eskola Jari & Suoranta Juha, 2008, Johdatus laadulliseen tutkimukseen, Vastapaino, Jyväskylä
- Fedotoff Jaana, 2007, Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut – tiedon henki nuoruudessa, teoksessa: Hoikkala&Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä! – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet, Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 410-428
- Filander Karin, 2007, Sosiaalipedagogiikan uusi ajankohtaisuus, teoksessa: Hoikkala&Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä! – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet, Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 90-114
- Goleman Daniel, 2006, Tunneäly työelämässä, Otava, Helsinki
- Gretschel Anu, 2011, Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä – Nuorten näkökulma, Nuorisoasiainkeskus, julkaisu 3/2011, Helsinki
- Hirsijärvi Sirkka, Remes Pirkko, Sajavaara Paula, 1997, Tutki ja kirjoita, Tammi, Helsinki
- Jokinen Kimmo, 2002, Terve elämä tämänhetkisyiden kulttuurissa, teoksessa: Ruuskanen Petri (toim.), Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi, Otava, Keuruu, 60-75
- Kiilakoski Tomi, Kivijärvi Antti, Honkasalo Veronika, 2011, Nuorisotyö- ja koulutyö- yhteiset ja eroavat polut, Kanuuna, Kokkola,
<http://www.nuorisokanuuna.fi/hallinta/tiedostot.php?listaa=34>, viitattu: 8.11.2011
- Koulun ja nuorisotyön yhteistyösuunnitelma Lahdessa 2007, koulutus- ja nuorisopalveluiden yhteistyön nykytilanne, ehdotukset ja kehittämistarpeet,
www.nuorilahti.net/upload/File/Konusuunnitelma.pdf, viitattu 20.9.2011
- Kokkolan nuorisopalveluiden ja koulujen yhteistyömalli - Yhteistyön nykytila, yhteistyömalli ja kehittämis ehdotukset, Kokkolan kaupunki, 2010
<http://www.nuorisokanuuna.fi/hallinta/tiedostot.php?listaa=34>, viitattu: 20.9.2011
- Kylmäkoski Merja, 2007, Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – Niistä on nuorisotila tehty, teoksessa: Hoikkala & Sell, Nuorisotyötä on tehtävä! – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet, Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 393-409
- Lundbom& Herranen, 2011, Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus, teoksessa: Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylä, 4-12

Nieminen Juha, 1995, Nuorisossa tulevaisuus – Suomalaisen nuorisotyön historia, Nuorisotutkimusseura, Helsinki

Nieminen Juha, 2007, Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos, teoksessa: Hoikkala & Sell, Nuorisotyötä on tehtävä! – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet, Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 21-43

Nevanpää Anu & Lappi Johanna, 2010, Koulunuorisotyöntekijä kouluyhteisöön – Case Kuokkala, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Nuorisolaki 27.1.2006/72, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>, viitattu: 9.11.2011

Nuorisotoimen esittelymateriaali, 2010, Joensuun kaupungin nuorisotoimi

Opetusministeriö, opetussuunnitelmien perusteet 2004: http://www.oph.fi/koulutuksen_jarjestaminen/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus, viitattu: 7.11.2011

Peltosalmi Juha ym. (toim.), 2010, Järjestöbarometri 2010 – Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, Helsinki

Pennington Donald C, 2005, Pienryhmän sosiaalipsykologia, Gaudeamus, Helsinki

Perusopetuslaki, 19.12.2003/1136, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>, viitattu: 22.11.2011

Pulkkinen Lea & Launonen Leevi, 2005, Eheytetty koulupäivä – Lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen, Helsinki

Pohjala Kirsi, 2010: <http://www.kommentti.fi/viikon-v%C3%A4ite/vilkkaat-suomalaisnuoret> viitattu: 7.11.2011

Saaristo Anne-Maria, 2011, Emotionaalinen ammattitaito osana sosiaalisen vahvistamisen taitoisuutta, teoksessa: Lundbom & Herranen (toim.), Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylä, 71-85

Siekkinen Emma, 2010, Linkki, liima ja äänitorvi – Koulunuorisotyön tavoitteet ja työn tuoma lisäarvo, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Soanjärvi Katariina, 2011, Mitä on ammatillinen nuorisotyö? – Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä, Jyväskylän yliopisto

Uusiutuva koulu- ja nuorisotyöhanke, Humanistinen ammattikorkeakoulu,
<http://www.humak.fi/tutkimus/hankkeet/uusiutuva-koulu-ja-nuorisotyö-hanke>,
viitattu 12.10.2011

Uusiutuva koulu- ja nuorisotyö- hanke,
<http://peda.net/veraja/konnevesi/ya/nuorisotyö>, viitattu: 8.11.2011

Valtikka.fi, <http://www.valtikka.fi/Toimintaa/oppilaskunta/opphallitus>, viitattu
3.11.2011

LIITTEET

1. Haastattelurunko ja tieto-osuus

ryhmähaastattelu

Tässä haastattelussa kerätään nuorten näkemyksiä nuorisotyöstä koulussa. Haastattelussa esille tulleita tietoja käytetään ainoastaan haastattelijan, Anniina Löytösen, opinnäytetyöhön. Haastatteluaineistosta ei ole mahdollista tunnistaa yksittäisten henkilöiden näkemyksiä tai henkilöllisyyttä. Aineisto hävitetään opinnäytteen valmistumisen jälkeen. Haastattelut videoidaan, jotta aineiston analysoiminen olisi mahdollisimman puolueetonta ja luotettavaa. Ryhmätilanteessa kerättyä aineistoa käsittelee ainoastaan Anniina.

1) Tutustukaa yhdessä lyhyeen esittelyyn nuorisotyöntekijän osaamisesta. Se koostuu nuorisotyön tavoitteista ja nuorisotyötä ohjaavista arvoista. Valmistautukaa kertomaan ajatuksianne nuorisotyöstä koulussa. ☺

Nuorisotyön tavoitteet ovat:

Auttaa ja tukea nuoria liittymään yhteiskuntaan, kulttuuriin ja nuoren lähellä toimiviin yhteisöihin. Niitä voivat olla esim. koulu, harrastukset tai vaikka perhe.

Ohjata ja tukea nuorta omaksi itseksi kasvamisessa, tukea nuoren itsenäistymistä, kehittää elämänhallintataitoja, sekä sosiaalisia taitoja.

Auttaa nuoria saamaan mielipiteensä, näkemyksensä, toiveensa ja ajatuksensa nähdyksi ja kuulluksi.

Auttaa nuoria vastoinkäymisissä esim. koulun, kodin, perheen tai vaikka kavereiden kanssa.

Vaikuttaa nuoria koskevaan päätöksentekoon, sekä mahdollistaa nuorten kuuleminen ja vaikuttamismahdollisuudet heitä itseään koskevissa asioissa.

Järjestää nuorille sellaista toimintaa, jonka sisältöön nuoret itse saavat vaikuttaa.

Nuorisotyöntekijän työtä ohjaavia arvoja ovat:

vapaaehtoisuuden periaate: toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja sitä kunnioitetaan

Nuorten tarpeiden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen

Aikuisella on vastuu nuoren kasvusta

Kansalalaisuuden lujittaminen: nuoret ovat aktiivisia, osallistuvia, kriittisiä ja itsenäisiä toimijoita

Moniarvoisuus: nuorisotyöntekijä kunnioittaa ja arvostaa erilaisia arvoja ja on avarakatseinen

Lisäksi:

Nuorisotyötä voi tehdä usealla eri koulutuksella.
esim. ammattikoulu, opistokoulutus, ammattikorkeakoulu

Nuorisotyöntekijöitä työskentelee useissa eri paikoissa. Niitä voivat olla:
järjestöt (esim. partio, nuorisojärjestöt)
seurakunnissa
kunnan nuorisotyössä (esim. nuokkarit, leirit, tapahtumat)

Teemahaastattelu

Tila

Jos teidän (nuorten) koululla olisi nuorisotyöntekijä, niin missä tilassa se voisi työskennellä? Olisiko sellaista tilaa ollenkaan? Jos nuorisotyöntekijällä olisi oma tila, millainen tila olisi?

Aika

Mihin aikaan nuorisotyöntekijä työskentelisi? Miksi, perustele?

Työyhteisö

Jos teidän koululla oli nuorisotyöntekijä, niin kenen/keiden kanssa hän työskentelisi?

Työskentelisikö nuorisotyöntekijä kaikkien nuorten kanssa?

Tekisikö nuorisotyöntekijä töitä rajatun ryhmän/ryhmien kanssa? Jos, niin millaisia nuoria ryhmissä olisi?

Ketkä olisivat nuorisotyöntekijän työkavereita? Miksi?

Ulottuisiko nuorisotyöntekijän työ koulun ulkopuolelle? (esim. muut kasvatusalan ammattilaiset)

Tehtävät

Jos teidän koululla olisi nuorisotyöntekijä, niin mitä se täällä tekisi?

Mitä nuorisotyöntekijän tehtäviin koulussa kuuluisi? Miksi?

Erytisoaaminen

Millainen tyyppi nuorisotyöntekijän tulisi luonteeltaan olla?

Mitä erityistä osaamista nuorisotyöntekijällä mielestänne on?

